Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди 28 ДЕКАБРЬ № 103 (2312) 1958 шу

Мах 20 кеп.

ДIадахача пхе шера баькхача земах дукхха хIама дайзаь йола партийни организацеш декхарийла я ССКП ЦК-а декабрьски Пленума решенеш кхоачашъяра тIехьа боахаман къахьегамхоша а дерригача советски халкъо а лоаттабу къовсам вIашагIболла а цу къовсама керте отта а.

Исторически пхи шу

22-ча декабре арадаьннача „Правда“ передовая

Гаьна дац вай Даьхен столице — Москве Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIа съезд хьаелларгйола ди, 1959—1965-ча шерашкахь СССР-а халкъа боахам дегIабара контрольни цифраш ювца шийна хьалхашка оттаеш йола съезд. Советски халкъо дерригача прогрессивни адамаша чIоагIа дегаш гIаддаха тIанийцар массайолча оагIорахьа а тIагIертта коммунистически общество хьае вай мохк болаболийташ йолча ворхI шерарча плана Iалаьмате йоккхий а дегаш ураоттадеш а йола заданеш.

Дерригача халкъа дегаш ишта Iалаьмате чIоагIа айденнача укх деношка—укх шера декабрь бетта 15-ча денгара денз 19-ча денга кхаччалца ССКП Центральни Комитета Пленум хилар. Пленумо ССКП ЦК-а Хьалхарча секретара новкъоста Н. С. Хрущевс яь «Укх тIеххьарча пхе шера юрта боахам дегIабара итогаши юрта боахаман продукташ дIахо а дукхагIа яхара декхараши» яха доклад йийца а йийцар, хIаьта цу дешах массайола оагIув чулоацаш бола соцам тIа а ийцар.

ССКП ЦК-а декабрьски Пленума балхо хьахьекхар чIоагIеи цIаккха бохаргбоацаши цхьа барт болаш парти хилар. Цо хьахьекхар вай партен Центральни Комитето, ССКП ЦК-а Президиумо, марксистско-ленински теореца хьалхле а еш, коммунистически строительствон эггара халагIа дола декхараш а дика ка а ювлаш кхоачашдеш хилар, цар вай халкъ ленински новкъа бIубенна коммунизмага дугаш хилар. ССКП ЦК Пленума балхах юрта боахамгарча хьалах лаьца партес халкъанна луш йола политически отчет хилар, хIаьта хIара къахьегамхочун дог гIаддугаш болх а бар из.

ССКП ЦК-а декабрьски Пленум къаьстта белгалйоаккхаш дар цун балхах йола материалаш шерра кепа йоазон тIа араяхар, ЦК-а членашца цхьана цун балхаца дакъа лоацаш колхозийи совхозийи толашагIа бола нах, специалисташ, боккхий Iилманхой хилар. Цу дешо тешал ду Коммунистически партенеи советски халкъаннеи юкъе чIоагIеи цхьанна хIаманна бохалургбоацаши бувзам хиларна, партени халкъеи хьашташ цаIаш хиларна, партес ше деш дар наьха творчески инициативах чIоагIале а еш деш хиларна, коммунистически строительственна маэшшара кердадар, толашагIадар хьаллоацаш парти хиларна.

Новкъоста Н. С. Хрущева доклада тIа хьаккхайкаяь положенеши выводаши Iалаьмате боккха лоархIам болаш хилар белгалдаьхар Пленуме къамаьлаш даьраша. Партен цу документа тIа итогаш йир пхе шера юрта боахам дегIабара, вIашагI а теха хьахьекхар колхозашта деча доалера опыт, къоастам бир юрта боахаман продукташ дIахо кхы а дукхагIа яхарна кхоачашде дезача лоархIамерча декхарий. Новкъоста Н. С. Хрущева доклада тIа кхайкаяь положенеши выводаши мога а яь ССКП ЦК Пленумо партийни организацешта тIадиллар, коммунистически строительствон хIанзарча этапе юрта боахам кхы дIахо а лакхбарна партес кийчдаь гIулакхаш кхоачашдарна берригa низ оарцагIа боаккхилга.

Пхи шу даьннад ССКП ЦК-а сентябрьски Пленума тIа юрта боахама лоаттаеча хьалхаленцарча кхоачамбоацарашта а вай мехка юрта боахам цIенхоштта тIехьабисарга дIа а кхоачабеш, колхозни строительствон ленински политика телхаяра а чIоагIа критика яь.

Промышленносто арахецаш йола продукци хадданза дегIаухача хана, керда городаш а промышленни центраш а Iоехкача хана, хIаьта цупах хетта юрта боахаман продукташ тIа-тIа дукхагIа эшача хана, дукхха ха яьккхар юртбоахаман продукташ йоахилга дегIа ца доагIаш цхьан боарам тIа латташ. Къахьегамхошта маьхк, шура, дулх, баьца дааpaш лоаттадара даькъе халонаш духьал ювлар. ХIаьта а, бакъдараш иштта доллашехь а, ССКП XIX-ча съезде Маленковс дIакхайкадир 1952-ча шера 8 миллиард пунт фийг болча ялатий а даьккхад вай, хIаьта ялатий гIулакх кхы дувца ца дезаш Iалаш даь а даьннад вай, аьнна. Из бакъ дацар. Партена а халкъанна а харц лувш дар из цун къамаьл. Мадарра аьлча, 1952-ча шера мехко даьккха ялат 8 миллиард пунт а доацаш, 5,6 миллиард пунт дар, хIаьта из паччахьалкхенна кхоачам беш а дацар.

Ялат даккхара гIулакх иштта латтар пхи шу хьалха. Ялатий боахам тIехьабисаь хиларах тIехьадусаш дар юрта боахаман цхьадола кхы доакъош, къаьстта дукхагIа хьайбай боахам а бусаш.

Из деррига а тIехье кхераме йолаш гIулакх дар. Юрта боахам тIехьабисаь хиларо юхатоха тарлургдар, эггара хьалха еза-йокха индустри а тохаш, промышленность дегIайоагIилга а, халкъа хьал-торо тоалулга а, хIаьта бух хаддаш цох хила тарлора Советски паччахьалкхен а, ерригача социалистически лагера а экономически низ меллулга.

Сентябрьски, январски, царел тIехьагIа хиннача ЦК Пленумаша а, хIаьта иштта XX-ча съезда решенеша а юрта боахаман деррига доакъош сихха тоадара программа оттайир. Партес халкъ тIахьийхар, еза-йоккха промышленность дегIайоалаелга дIахойодача хана а эггара хьалха а лоаттадеш, юртбоахаман продукташ дукхагIа йоахилга сихдарна.

Социалистически юрта боахам дегIабара хьакъехьара лоархIамера экономически дешаш къоастадир партес, колхозникаш а юрташкара берригa къахьегамхой а юртбоахаман продукташ дукхагIа яхарца материальни хьаштдолаш хилара принцип юхаоттайир, специалисташца, механизатораща, доале латтача болхлошца чIоагIийир колхозаши совхозаши. Йолайир, колхозникий инициатива мукъахийцаь йола, планаш увттаярна керда порядок. Болхлой классо турпален низ тIабахийтар бахьан долаш дукха ха ялалехь итташ эзараш машинаши оатхалаши кхьачар юрта боахамга.

Парте баьча тIахьехамах лоацчача хана 36 миллион гектар баьши къовхьаши аьха дIадийра.

Партес а дерригача советски халкъо а лоаттабаь къовсам Iалаьмате дикача толамца чакхбаьлар. Сентябрьски Пленумо де деза аьнна белгалдаьха исторически гIулакхаш чакхдахаро торо хилийтар юрта боахам тIехьабиса хилар дукха ца гойтташ дIадаккха а, колхозийи совхозийи экономика чIоагIъе а. Цун ларда тIа чакхдаьккхар машинно-тракторни станцеш эргайоахилга, юртбоахаман продукташ кийчъярна керда порядок а хьалаш а оттаделга, хIаьта из Iалаьмате боккха лоархIам болаш да колхозни строй дIахо дегIайоалаярна, ерригa юртбоахаман продукташ йоахилга алсам даккхарна, болхлой классаннеи ахархоштеи юкъера цхьоагIо чIоагIъярна.

Юртбоахама продукташ йоахилга дегIадар хьахьокхаш йолча цифраша берригача советски наха курал дег тIа яйт. Укх дIадахача пхе шера мехка чухь доаккхаш дола ялат лоадама хIама ца эшшаш 3,5 миллиард пунт дукхагIа хиннад, дулх — 2,1 миллион тонн дукхагIа, шура — 21,3 миллион тонн дукхагIа хиннай. ЦIаьхха чIоагIа дегIаденад шекар доаккха свеклаш, гидуаргаш йсахилга, дукхагIа баха баьлар боамби, коартолаш, баьца дааpaш, кхы йола юртбоахаман продукташ.

Юртбоахаман продукташ дукхагIа яхара даькъе белгалъяь программа дика ка а йоалаш чакхъяккхарах доккха гIо хилар Советски паччахьалкхе дIахо а экономически дегIаярна, цун низ чIоагIбарна, советски наьха хьал-торо тоаярна. Йиззаь бокъо а йолаш ала йиш я, ЦК-а сентябрьски Пленум хилча денз хьадена пхи шу партен а мехка а вахар чухь, вай халкъан вахар чухь исторически лоархIам болаш хиннад, аьнна.

Юрта боахам сихха тоабара тIехьа къовсам а лоаттабеш дIадахача пхе шера Iалаьмате боккха лоархIам болаш йолча итогий мах а беш, ше ССКП ЦК декабрьски Пленума яьча доклада тIа новкъоста Н. С. Хрущевс аьлар:

«Ленински кооперативни плана толар а хулаш, коллективизаци чакхъяьнначул тIехьагIа, укх пхе шера партес кийч а даь чакхдаьхар колхозни строй, вай ерригa социалистически система дегIаярнеи чIоагIъяларнеи керда этап хьаелларца белгалдоалаш дола гIулакхаш... ССКП ЦК-а сентябрьски Пленум хинначул тIехьагIа дIадахача пхе шера лоархIам сенах латт аьлча, из латт партес чакхдаьха гIулакхаш бахьан долаш колхозни строя низаш чIоагIдаларца, цун торонех пайда эцарца, юртбоахаман продукташ шортта хиларeи мехкарча юрта боахаме къахьегама овсарле лакхаяккхареи декхараш кхоачаш хургдолча новкъа а даьха дIаоттадарца. Из вIалла мах баь сага варгвоацаш, селла боккха лоархIам болаш гIулакх да коммунизм хьалъярна, халкъа хьал-торо тоаярна».

Юрта боахам дегIабоалабара даькъе башха дика карагIдийннача хIамаша гIадкхувлача хана советски нах дагадоханза Iелац партен духьаларча Маленкова, Кагановича, Молотова, Булганина, Шепилова группас леладаь эхь доаца бIеха гIулакхаш, мехка а халкъа а Iалаьмате боккхача лоархIамера дешаш къоастадеча метте партена духьал бирса къовсам лелабаьча, сентябрьски а цул тIехьагIа хиннача а ССКП ЦК-а Пленумаша яьча решенешта духьал йийннача, чурча а арахьарча а политикан дерригача лоархIамерча дешашта партен XX-ча съездо бенна никъ чакх ца балийта гIерташ къийсаьча группас леладаь гIулакхаш.

Баьш аха а аьха ялаташ дIадерна йолча парте политиканна духьал, юрта боахаме планаш увттаяра гIулакх кердача тайпара леладара духьал къовсам лоаттабеш, хьайбай боахам сихагIа тоабара а хIара сетасих лаьрхIа хьайбай продукташ яхарна кастта США-на тIакхера а тIехьа дикагIа йолча колхозашеи совхозашеи болабаь патриотически болам тоIабаь бохабе гIерташ, колхозникий, болхлой, гIулакхерча наьха боахамаш обязательни поставкех дулх, шура, коартолаш, кхыйола юртбоахаман продукташ тела ца езаш мукъадовлийтара духьал ювлаш яр партена духьалара группа.

ХIанз массанена а дика довзаш да, ССКП Центральни Комитето гучаяьккхаи йохаяьи йола, партес а халкъо а юстара кхесса йола фракционерий из дегаза группа мел эхь долча тайпара хIалак хилар.

Iалаьмате чIоагIа цхьа барт а болаш ССКП Центральни Комитета Пленумо диззаь могадир, юрта боахаман дешаш дувцаш сентябрьски а (1953-гIа шу), хIаьта иштта цул тIехьагIа хиннача а ЦК-а Пленумаша яь решенеши партен XX-ча съезда соцами кхоачашдара даькъе ССКП ЦК-а Президиумо лелабаь политически никъ а, практически деятельность а.

1959—1965-ча шерашкахь юрта боахама даькъера контрольни цифраш паччахьалкхен заданей когаметта мога а еш, ССКП ЦК-а Пленумо белгалдаьккхар, уж заданеш боарамашка диллача а, ханашка диллача а кхоачашъяь ца Iеш, дикка тIехкхоачашъярна а мел эшаш йола торонаш йолаш колхозаши совхозаши хилар.

Миллионаш болча советски наьха а, вай мехкал арахьарча наьха а дегашка ювшаш я ССКП Центральни Комитета декабрьски Пленума решенеш.

Фабрикашкарчеи заводашкарчеи болхлоша, колхозникаша, совхозий болхлоша, советски интеллигенцес Iалаьмате чIоагIа барт болаш могаю Пленума решенеш, уж доккхал деш ба юрта боахам айбара тIехьа селла башха дика итогаш а йоахаш дерригача халкъо лоаттабеча къовсама Коммунистически парти а цун ленински Центральни Комитет а керте оттарах.

СССР-а юрта боахам дегIабара даькъе карагIдаьнна гIордаьнна доккхий хIамаш дерригача дуненна а боккха лоархIам болаш да. Ленински кооперативни план бокъонца гIулакхашца чакхъялар хьахьокхаш, социалистически юрта боахам капиталистическичул гаьнна толашагIа хилар бакъдеш да уж карагIдийнна хIамаш. Цу карагIдийннача башха дикача хIамаша дунен социализман система чIоагI а ю, хIаьта царех социалистически кхыча мехкашта дукхача маьха хьокхам а хул, коммунизман новкъа цар шоай юрта боахам дика ка а йоалаш дегIабоалабара гIулакха, Китайски Халкъа Республикерча, Польски Халкъа Республикерча, Чехословакерча, Болгарерча, Румынерча, социалистически кхыча мехкашкарча къахьегамхоша чIоагIа раьза хинна хестаю ССКП ЦК-а декабрьски Пленума решенеш, СССР-а юрта боахама карагIдийннача хIамаша гIадкхувл уж.

Укх тIеххьарча пхе шера СССР-а юрта боахамо даьхача толамашта мукIарло ца дича кхыметтел буржуазни печать а ялац. Цо белгалдоах, хIанз, юрта боахам сихха айбара тIулакх Iалаш хинна даьннача хана, Советски Союзах кхы а низ болашагIа йола паччахьалкхе хилар советски халкъа хьал-торо боарам боацаш тоаенна хилар.

Дерригача советски халкъа хьашташта из маэшшара, укх хьатIадоагIача ворхI шера чухь юртбоахаман продукташ дукхагIа яхарна йола Iалаьмате йоккха программа оттаяьй ССКП ЦК-а Пленумо. ДIахойодача хана а юрта боахаман керттера декхар ялат мамогга дукхагIа доаккхилгах а лерхIаш, 1965-ча шера 10—11 миллиард пунт ялат доаккхилга Iалащде лаьрхIад партес. ЦК-а Пленума соцам тIа белгалдоахаш да, эггара хьалха дулх а доаккхаш, хьайбай продукташ дукхагIа йоахилга къаьстта лоархIам болаш хилар. ЧIоагIлуш боагIа ялатий боахам ларде а лаьца, 16 миллион тоннал кIезигагIа доацаш дулх даккхарга дIакхоачаде деза гIулакх. Дикка дукхагIа яха езаш я кхыйола юртбоахаман продукташ а.

Укх хьатIадоагIача ворхI шера чухь юрта боахаман валови продукци дукхагIа хулга Iалащде деза юрта боахама кхы дIахо а механизации электрификации йира ларда тIа къахьегама овсарле лакхъярца. Эггара кертегIарадар да, мамогга кIезигагIа къахьегам дIа бохийташ, мамогга дукхагIа продукци йоаккхилга. Цу даькъе Iалаьмате чIоагIа хьехам луш къамаьлаш дир Пленуме цIи хеззаь болча колхозий председателаша нн. Андреевас, Дубковецкес, Коротковс, Адомавичюса, Грачевс, Старовинас, совхоза директора Карповс, механизатораша Мануковскеси Гиталовси, академика Лысенкос, кхыча новкъосташа даьраш. Пайда эца йиш йолаш йола торонаш яр цар йийцараш, къаьстта чIоагIагIа теркалъе езар хьажкIа хилар белгал а доахаш. Доакъараш Iоадарна а, хIаьта цунца дувзаденна дола дулхи шуреи дукхагIа даккхарна а эггара лоархIамерчарех цхьа гIулакх да дукхагIа хьажкIаш кхеелга.

ДIадахача пхе шера баьккхача земах дукхха хIама дайзаь йола партийни организацеш декхарийла я ССКП ЦК-а декабрьски Пленума решенеш кхоачашъяра тIехьа юрта боахаман къахьегамхоша а дерригача советски халкъо а лоаттабу къовсам вIашагIболла а цу къовсама керте отта а. Бух соццаш Пленуме ше даьча къамаьлаца новкъоста Хрущевс белгалдаьккхача бесса, хIанз вай динза даргдоаца гIулакх да хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашде къаьстта чIоагIа хьинар лакхденна, безам бенна чуувлга, организаторски болх чIоагIбелга. Нагахьа санна, аьлар цо, тайп-тайпара совещанеш а яь, резолюцеш тIа а ийца, даьсса тIахьехамаш а даь, кхы дIаходар ца а деш вай Iайя, цох ши-шегIа лела, аьнна, вай болх битар хургда. Къаьстта чIоагIа лоархIам болаш да, ворхI шера лаьрхIача контрольни цифраша оттаю заданеш кхоачаш а тIехкхоачаш а ярна хIара областе, хIара районе, хIара колхозеи совхозеи фу де йиш я эггара хьалха вай доале латтача кадраша кIеаргга кхеталелга.

Вай мехкарча къахьегамхошта эшшача тайпара, коммунистически строительствонна эшшача тайпара хьожаргья тахан хьаеллаш йола СССР-а Лакхехьарча Совета сесси Советски паччахьалкхенна боккха лоархIам болаш долча дешашка. Кхыча гIулакхашца сессес итогаш ергья, школа вахарцара бувзам чIоагIбарахи мехка чухь халкъа образованен система дIахо а дегIайоалаярахи яха дош дерригача халкъо дувцара. Цох доккха гIо хургда коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккхий планаш кхоачашъяра тIехьа вай халкъо лоаттабеча къовсама.

Партен а мехка а вахар чу йоккха событи я ССКП Центральни Комитета декабрьски Пленум. Юрта боахам дIахо а дегIабарна йола динза даргдоацарий программа, юртбоахаман продукташ шортта хилийтара тIехьа, коммунизм котъяккхара тIехьа дерригача халкъа къовсам вIашагIболларна низ бола тIахьехам ба цу Пленумо тIаийца решенеш.

ДIахо а юрта боахам лакхбар—коммунизм хьалъяра кертерча декхарех цаI да

1958 шера 19 декабре ССКП ЦК-а Пленуме новкъоста Н. С. Хрущевс юххера даьча къамаьла чулоацам

Пленуме къамаьлаш даьча Центральни Комитета членаша, ЦК-а члений кандидаташа, Центральни Ревизионни Комиссен членаша, хIаьта иштта Пленуме хьабийха баьхкача новкъосташа дийцар резолюцен проектана а доклада тIа оттадаьча гIулакхашта а бизза раьза хилар. Цо тешал ду укх тIеххьарча пхе шера юрта боахам дегIабоалабеш партес баьча балха мах беши хьатIайоагIача хана увттаду керда декхараш къоастадеши уйла цаI хинна хиларах.

ХIаьта хIанз мехка хьалхашка латта юрта боахам лакхбара декхараш Iалаьмате доккхий хилар бакъда. Из цIаькха а белгалдаккха доагIаш да. Сона хетачох, хIанз а берриганеша кхетадаьдац хьатIадоагIача ворхI шера колхозашеи совхозашеи бе беза болх мел боккха а чоалхане а ба.

Центральни Комитета Пленуме дукха дика уйлаши предложенеши йийцар юртбоахама продукташ йоахилга лакхдарах а торонехи йиш йолчохи пайда эцарах а лаьца. ЦК-а Президиуме тхо дага даьннад, укх гаргарча деношка Пленума стенографически отчет кепатеха араяккха, цо новкъостал дергда партийни, колхозни, совхозни активана партес хьалхашка оттадаь декхараш дикагIа довза.

ХIанз вай, новкъостий, къаьстта дог гIоздаьнна оарцагIа дала деза из чIоагIа бехктокхаме гIулакх кхоачашде. Цхьабакъда, Пленум хинначул тIехьагIа, массаза а хуллача тайпара, хетаргахьа, партийни организацей активаш, колхозашкеи совхозашкеи собранеш хурлья, кхыдола гIулакхаш а дергда. Цхьабакъда хIанзарча этапе из кIезига да. Нагахьа санна тайп-тайпарча совещанех, резолюцеш тIаэцарах, юкъарча тIахьехамех кхоачам а баь вай Iай, из болх ше-шегIа лела битаьлга хургда. Вай Пленума соцамаш тIа а доклада тIа а ювцача ворхI шера йолча контрольни цифраш тIа оттаяь заданеш кхоачашъярна а тIехкхоачашъярна а хIара областе, хIара районе, хIара колхозе а совхозе а фу де йиш я вай хьалхле лелаеча болхлоша эггара хьалха кIоаргга кхетадоре, довзаре, боккха лоархIам болаш дар. Цудухьа, наха юкъера цифраш яиза ца Iеш, хIара къаьсттача боахаме, малагIча ханашка, малагIча торонех пайда эца беза ховргдолаш, болх вIаштIехьабаккхарах, колхозий, совхозий, бригадай, фермай торонаш хьадда йовзарах да дувцар. Хьадда дола декхараш кхоачащдеча совхозий директораща, колхозий председателашта новкъостал де деза, хIара боахаме болхлой фу дулургдолаш ба хьажа деза, дикагIа бола организатораш хьаллаца а гIулакхашта лакхое а, хIаьта тIехьаюса участкаш чIоагIъе а еза.

Нагахьа санна из деррига а вай ца дой, цхьа къаьстта ха яьлча хила тарлургда, вай воай балха итогаш еча хана, боахамах дегIа ца йоагIаш областаш йиса а.

ГIулакх эггара хьалха кадрех латт, бола вIаштIехьабоаккха а колхозникаши совхозий болхлоии хьалхле лелаераша шоашта тIехьабаха харах а латт, яхаш белгалдоах нов. Хрущевс. Болх ше-шегIа битар — эггара кхерамегIа дола гIулакх да. Вай ерригa кадраш йий-теш керда доккхий декхараш кхоачащдулургдолаш? Бакъда, дукхагIа бола хьалхле лелаераш гIулакх хьаькъалца вIаштIехьадаккха а дIадахьа а ховргдолаш ба. Цхьабакъда, хIанз колхозий председателашта, совхозий директораша, кхыча юрта боахама хьалхле лелаерашта хьалхашка оттадаь доккхий гIулакхаш чакхдаха низ боаца хьалхле лелаераш а нийслу. Цудухьа, хьапучох, цхьайолча участкашка кадраш дIа-юха нийсъярга хьажа дезаргда. Цунах кхера хьаштдац. Вай нах дегIабаьхкаб, нагахьа санна шоай тIулакх ца дулуш хьалхле лелаераш нийслой, уж хувца беза. Кхетам бола къона нах вай дукха ба шоай низ а шоашта ховр а дикагIа пайда баргболча тайпара юкъе доаладе кийча а болаш.

Бакъда, дуккха йола кадраш хувца еза яхилга дац из. Махулла чехкагIа хувца беза тIулакх ца довзарца, инициатива йоацаш хиларца, болх вIаштIехьабаккха ца харца боахам дегIабоагIилга юхаувзараш.

Пленума балхо цIаькхаз а цIаькхаз а тешаву, цхьан сага сих хьайбаех йоаха продукташ яхара хьакъехьа гаргарча шерашка Американ ВIашагIкхийттача Штаташта тIехьакхе аьнна юрта боахама дикагIа болча наха дIадоладь гIулакх геттар ший ханнахьа хинна хиларах. Парти тIехьа тIайоагIача хана а из беркате тIулакх хьаллаца, дIахо дегIадоаладе, цу болама юкъе миллионаш бола нах чуоза декхарийла я. Хала, бе безаш боккха болх хьалхашка латтилга дищ ца деш хила деза вай.

Доклада тIа аьнначa тайпара, шурей даьттей даккхара хьакъехьа хIанзехьа а США-на гарга тIертад вай. Цхьан сага сих дулх даккхара хьакъехьа США-на тIехьакхе шера 20—21 миллион тонн дулх хила деза вайга, е бIаь гектар лаьттан тIара лаьрхIа 42 центнер дулх. Шовтта шиъ центнер! Из, новкъостий, дукха а кIезига а да. Бакъда, вай мехка боаккхалга хьежжа иштта дулх даккхар — хала гIулакх да. Нагахьа санна укхаза къамаьл даь Коминтерна цIерахча колхоза председатель нов. Андреевас йийцача, из цо тхьоврехьа а даь йистедаьккха гIулакх да. ЦаI ах шу хьалхагIа цо хьалхле лелаеча колхозо бIаь гектар лаьттан тIара лаьрхIа 100 центнер дулх даккха яхь дIайолайир. Из декхар колхозо толамца кхоачашдир. ХIаьта хIанз малагIча цифра цIи яьккхай нов. Андреевас? 1965 шера бIаь гектар лаьттан тIара лаьрхIа 250 центнер дулх даккха чIоагIо яй колхозникаша, аьлар цо. Тамбовера ма бий уж, новкъостий, 250 центнер а йоаккхаргья! ХIаьта берритача Тамбовски областе гIолла бIаь гектар лаьттан тIара лаьрхIа масса центнер дулх даьккхад укх шера?

Залачура хоз: 23 центнер.

Хьажал шоай, мел юкъ йоал? Сенца дашха деза из? Iаламан-климатически хьалех лаьца дашха йиш мичай из, хIана аьлча Коминтерна цIерах йола колхоз а цу областе ма йий.

Керттера дар кадрех, организаторех, болх вIаштIехьабаккха харах латт. Кхыча колхоза тIа яхийтал шоай нов. Андреева, кхыметтел эггара тIехьаюсача а, 2—3 шера 100—150 центнер, кхы дуккхагIа а, дулх доаккхилга Iалащдергда цо.

Вувцаргва вай нов. Грачев, со вaьчара, Калиновка яхача юртарча колхоза председатель. 1953 шера бIаь гектара тIара лаьрхIа 8,5 центнер дулх мара яккханзар цу колхозо, хIаьта 1958 шера 120 центнер яьккхар цо.

Каневски района юрта боахам дегIабара толамаш дувцаш укхаза къамаьл дир партен райкома секретара нов. Колесниковс.

Вай шеволчо безаме ладийтIар Чувашски республикерча Ленина цIерахча колхоза председателга нов. Коротковга. Из опыт йолаш кулгалхо ва, лаьккхача боарама производство вIаштIехьаяккхара хьакъехьа хьоккхам луш я цун колхоз. Нов. Коротковс тешаме дувц бIаь гектар лаьттан тIара лаьрхIа 200 центнер дулх даккха йиш хиларах.

Гой са ала безам ба производствон боарам эггара хьалха кадрех, кулгалхоех тийша латташ хилар.

Цудухьа дош хьалхле лелаерашка дода. Массанахьа а ерригача колхозашка а нах дика ба вай, нийса гIулакх леладе деза царца, хьаькъалца вIашагIтоха беза уж. Нах чувхаргца болх байта гIерташ хила мегаргвац колхоза председатель. Кхетамца нах а боахам а бовзаш, хьаькъалца гIулакх леладе ховш, колхозникаш шийна гонахьа кхотабеш хила веза из.

Дулх даккхара хьакъехьа США-на тIехьакхе республикашеи областашеи лоаца дакъа мел хила деза? Юрта боахама Министерствос дьача лоархIамех, бIаь гектара тIара лаьрхIа юккъера лаьрхIача 54 центнер дулха яккха еза Российски Федерацес, хIаьта 1958 шера цо яьккхар 17 центнер. Краснодарски крае бIаь гектара тIара лаьрхIа 148 центнер дулха яккха еза, хIанз йоаккхар 46 центнер я. Воронежска областе яккха езар — 103 центнер, йоаккхар 28 центнер, Ростовски областе — 50, йоаккхар 16, Саратовски областе — 37, йоаккхар 10, Алтайски крае — 31, йоаккхар 10. Кхыча союзни республикашкара лоархIамаш укх тайпара да: Украинас яккха езар я 101 центнер, йоаккхар 49, Молдаве — 103 центнер, йоаккхар 42, Белоруссе — 89 центнер, йоаккхар 41; Литве — 75 центнер, йоаккхар 46, Латве — 80 центнер, йоаккхар 44; Эстоне — 81 центнер, йоаккхар 40; Казахски ССР-е — 9 центнер, йоаккхар 3 центнер, Киргизе — 26 центнер, йоаккхар 8; Грузе — 64 центнер, йоаккхар 31; Армене — 53 центнер, йоаккхар 26; Азербайджане — 40 центнер, йоаккхар 17; Узбекистане — 11, йоаккхар 6; Таджикстане — 22, хIанз 10; Туркменистане — 2,6 центнер, хIанз 1 центнер.

Хетаргахьа, колхозашкеи совхозашкеи, районашкеи болх бахьчул тIехьагIа республикай а областий а партийнийи советскии организацешна нийсъергья уж цифраш. Вайна лоархIаме да, уж цифраш арифметически наькъаца а ца нийсъеш, хIара боахама торонийи эргалонийи масса оагIорахьара лоархIам бара ларда тIа нийсъяр.

Дулхи хьайбаех йоаха кхыйола продукташи йоахилга лакхдар, дIахо йоах нов. Хрущевс, эггара хьалха колхозашкеи совхозашкеи массаза а хургдолаш доакъар вIаштIехьа даккхарах тийша да. Цу хьакъехьа дукха хIама дьд, цхьабакъда де дешашка латтар кхы а дукхагIа да. Дага йоагIий шоана, XXI-ча съезде ергIолча доклада тезисаш тIа оттадь хьайбашта лаьрхIа ялат доаккхилга 85—90 миллион тонн, вешта аьлча 5 миллиард пунт, е 1952 шера мехка чухь даьккхар миссел ялат даккха деза яха мотт иг. Мишта а малагIча лоархIамах а кхоачашдулургда из декхар? Цунца дувзаденна са цIаькха а ала безам бар, ялат доаккхилга лакхдеча шоаш керттера яраш хиларах тарра, хьажкIаш йоахилга лакхдарах.

Ховш ма дий, Американ ВIашагIкхийттача Штаташа валовой ялат даккхар кертерча даькъе хьажкIашца даь хилар. США-е хьажкIаш дIаюв 30 миллион гектара тIа, СССР-е ялата лаьрхIа дIайийна чуийцар дуккхьал 4,4 миллион гектар мара яц. США-е дIадувча фийг болча ялата культураш юкъе хьажкIаша 32 процент я, СССР-е — 3,5 процент я. Чуэцаш долча ялата мах бича США-е хьажкIаша дIалоац 46 процент, хIаьта вайцига 7 процент мара лацац. Уйла ел оаш цу цифрий: дIадувча ялата юкъе хьажкIаша 32 процент лоац, хIаьта, чуэцача дерригача ялата юкъе 46 процент лоац цар.

ДIадувча ка болча ялата юкъе кIа да: США-е 27 процент, хIаьта вайцига — 53 процент. Гектара тIа йоала хьажкIаш США-е — 31 центнер я, хIаьта вайцига — 22 центнер я.

Вайцига массанахьа а ялата лаьрхIа дика хьувкъац хьажкIаш, хьажкIаш дика хьувкъача районашка а дика латтац уж хьувкъара гIулакх.

Хьажал шоай, малагIа пайда боал хьажкIех, йоах дIахо нов. Хрущевс. Нагахьа санна гектара тIара гIадамаш а тIехьа 500 центнер хьажкIаш яьлча, доакъара 10 эзар единицана нийса да из, е 100 центнер ялат гектара тIара далара нийса. Кхыча ялатах цхьан гектара тIара 100 центнер яргйий? ХIара сага ховш да, хIанз долча хьала тIа из де йиш йоацилга. Нагахьа санна эггара кIезиггIа хьийкъа хьажкIаш — гектара тIара 300 центнер гIадамаш-тIехьа хьажкIаш яьлча доакъара 6 эзар единицана нийса я уж, е 60 центнера нийса. Иштта хьажкIаш хьувкъийта хала дац, ялата кхыйолча культурах 60 центнер яккха оттал шо.

Цудухьа, дулх доаккхилга чехкка лакхдарна хьажкIаш дукхагIа дIао еза, ялата лаьрхIа хьажкIаш дIаера уйла тIаяхийта еза. Вай дукха новкъостий ба, хьажкIаш ювцача ханз, хьажкIаш лелаелга дуккхьал цхьан ялата лерхIаш а хьажкIаш лелаярна Iаламан — климатически хьалаш вIаштIехьа дац тха яхаш а. Из къаденна хьаькъал да.

Бакъда, хьажкIаш массайолча районашка кхачац ялат доаккхаргдолаш. Цхьабакъда хьажкIаш эш вайна эггара хьалха гIадамехи мошача хьажкIехи силос яккхарна. ХIаьта силос йолларна маэшша кхач хьажкIаш Латве а, Чуваше а, СибирегIан районашка а. Иштта, цу тайпара вай

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

ДIахо а юрта боахам лакхбар—коммунизм хьалъяра кертерча декхарех цаI да

1958 шера 19 декабре ССКП ЦК-а Пленуме новкъоста Н. С. Хрущевс юххера даьча къамаьла чулоацам

(Юхедисаьр. Долалур 1-ча оагIо тIа).

ерригача территоре тIа хьажкIаш кхее йиш я. Рожь хулача моттиге моша хьажкIаш а хул. ХIаьта фуй силосацара моша хьажкIаш? Уж ялат да, духхьал цхьан къаьсттача ханналца консерв яр мара кхы эргало йоацаш.

Гой, новкъостий, иштта я вай хьажкIаш лелаяра торонаш, цунга хьежжа дулхи шуреи яккхара торонаш а. Бакъда, из дац ялата культураш, къаьстта кIа, кIезг а ях, хIанз вай духхьал хьажкIаш дукхагIа дIаера новкъа довла деза яхилга.

КIа пачхахьалкхенна эш, йоах нов. Хрущевс, из дIадувлга цхьаккха тайпара кIезгде а йиш яц. Цудухьа областашка, краяшка, союзни республикашка дIаювча культураштa лаьтта хьожаде деза юрта боахама Министерствоца дага а дувлаш, мехка къаьст-къаьстача зонашка ялата культураш толашагIа хургйолча тайпара дIаюха нийсъелга вIаштIехьа а доаккхаш.

Укхаза къамаьлаш дир новкъосташа Мануковскеи Гиталовси, йоах дIахо нов. Хрущевс. Царга ладувгIача хана низ тIаккхеташ, ткъамаш дегIадоагIаш санна хет. ХIанад из? Из да цар опыта къахьегама овсарле лакхъярна эша йоккхий торонаш хьаелландаь. Цкъа соца ше къамаьл деш американски фермера г-н Гарста аьлар: шоай нах са ферме бахкийта, ферма а йовзийта царга, болх а байта, царна ховргда цхьан сага 100 гектара тIа хьажкIаш мишта кхеегрья.

Нов. Гиталов цига болх бе ваха а хилар, дуккха пайданера хIама хьа а ийцар цо г-н Гарстатара. Вай баркал оал цунна. Вайх, коммунистех, массаза бехкаш доах, вай массаза а капиталистех критика ю яхаш. ХIаьта гой хIанз, фермера — капиталиста, цо пайданера гIулакх дарах, баркал оал вай.

ХIанз новкъосташа Гиталовси Мануковскеи болх бу, уж болча опыт йовза аха мегаргволаш. Нагахьа моший новкъостаца — Мануковскеи, Гиталовси, кхыбарашеи санна болх бе вай нах Iомабой, тIаккха вай сихха кхоачашдергда юрта боахама продукташ йоахилга чехкка лакхдара декхар.

Масала, Краснодарски крае культураш дIаюв лаьтта бокъонца нийсдича, хьажкIаш дIаерах ялат шозза дукхагIа хилийта йиш хургья. Краснодарски край — хьакхий, бежанкоа тIарча оалхазарий дулх доаккха бокъонца йола фабрика а хинна тIаотта йиш йолаш я. Украинан а я уж санна торонаш. Ростовски область, Ставропольски край, Къилбаседан Кавказа автономни республикаш хьажкIаш йоахилга лакхде эша дика торонаш йолаш я.

Алтайски крае а Казахстане а Iомабе беза нах хьажкIаш кулгакара къахьегарца а йоацаш, машинашца лелае ховргдолаш. Цига дика кадраши техникеи я, гIулакх дика вIаштIехьа а даргда. Баьх долча лаьтташка дуккха хьажкIаш дIаювргйолаш декхар оттадензар вай хьалхарча шерашка, хIана аьлча цига нах а тоъацар, хьажкIашца болх бе машинаш а яцар. ДIахо йодача хана а баьх долча лаьтташка дукхагIа дIадургда кIа. Цхьабакъда, хIанз цига хьажкIаш дIае а торо я. Новкъостий Мануковскеи Гиталовси опытах болх вIаштIехьа а баьккха, тракториста шоаш дIа а юргья, гIулакх а дергда, силос лаьрхIа чу а эцаргья хьажкIаш, силос а йолларгья. ХIаьта цу наха Iай, кхаш-карча балхех шоаш мукъаболча хана, чуоттадаь доахан дорстадергда. Баьх долча лаьтташка хьайбаш дулха лаьрхIа дорстаде деза, дулха лаьрхIача хьайбай боахам вIаштIехьа баккха беза цига.

Баьх долча лаьттай районашка хьайбай боахами дулх доаккхилгеи лакхдар — баьх долча лаьтташка керда этап я, керда гIулакх да.

Наха оал: Бакъда.

Новкъостий! Колхозийи совхозийи дикагIа болча наха цхьан сага сих хьайбаех йоаккха продукци яккхара хьакъехьа США-на тIехьакхе аьнна ях дIайолаяьй. Шуреи даьттеи даккхара хьакъехьа из декхар касттача хана кхоачашдергда. Дулх даккхара декхар кхоачашдар — из чоалханех а халах а дола гIулакх да. Цудухьа, цу участке лелаеча яхье котало яккха вай дикка кийчдала деза. Нов. Н. С. Хрущевс из кийчо нийсъю хьалха баргболаш хахка баьречо ды кийчбарца, иштта бола, «ды» укхаза хьажкIаш а лерхIаш.

Еррига торонаш я вай цу яхье котдовла, йоах нов. Н. С. Хрущевс: дикагIча тайпах йола хьажкIаш я, хиланза яргйоаца механизмаш я, кадраш я, опыт я. ДикагIа йола опыт берригача мехка шерагIа дIайоаржае, Советски Союза хIара миIинге колхозникашеи совхозий болхлошеи цу «дикача дына» «нувр» тулларгйолаш гIулакх вIаштIехьа даккха мара дезац. Иштта бола дика «ды» ба хьажкIаш. Нагахьа санна США-рча яхье вай котдовле, — цунах шек воалилга яллац, — тIаккха вай воай мехка, воай халкъа шоаттта хьайбай продукташ хулийтилга вIаштIехьа даргда.

ХьажкIаш йоахилга лакхденшехьа а махулла пайда эцанза баргбац доакъарий кхыча культурех а. ХIанз квадратно-гнездови способо торо хулийт шекар доаккхача свеклаца ду балхаш машинашца де. Из культура лелае хьалха хинначул аттагIа да хIанз. Доакъара хьакъехьа шекар доаккха свекла кхыметтел хьажкIайл а толашагIа я, дукха къахьега дезаш яле а. Шекар даккхара лаьрхIа ца Iеш, доакъара лаьрхIа а шекар доаккха свекла лелаелга могаде деза. ХьажкIаш, шекар доаккха свекла, коартолаш — хьайбай боахам лакхбарна хиланза яргйоаца кертера культураш я.

ДIахо Н. С. Хрущевс йоах тIоадал дукха йолча районашка «цIена пар» белга дIадаккха деза, из гIулакх юртбоахама продукци йоаккхилга лакхдеш бола Iалаьмате боккха хьаст а хинна дIаоттаргба.

Юртарча районашка хьалдеча гIирсех лоацца ала безам бар са. Пленуме къамаьлаш дир архитекторашеи инженерашеи. БакъдолчахIамах дувцар цар. Цар дийцачарех дукхагIа дараш хIанзехьа а строительстве леладеш да. Кассетни хьисапе цIенош делта шерра юкъедоаладеза хIанз. Из хьисап дика хIанад аьлча, из дика да массанахьа из мегаш хиларах, цIеной оатхалаш атта хьаюлуш хиларах. Сона хетачох, нов. Леонтьевеи нов. Розенфельдеи каркасни цIеноаш а дика да, уж хьаделга вIаштIехьа даккха а деза.

ГIишлонаш хьалъяра гIулакха тIехь вай йола торонаш кхоачалург-йоацаш, Iалаьмате дукха я. ХIара районе я Iалаьмате дика йола моттигера строительни материалаш. Министерствашеи, совнархозашеи, вай моттигерча организацешеи бокъонца хьал а ийца, дIадоладе деза из гIулакх.

Пленуме чIоагIа безаме къамаьл дир «Ростсельмаш» завода кертерча конструктора нов. Строковс. Сона новкъа да саратовски инженера нов. Кононенкос даь къамаьл сайна ца хазар. Ирицепни комбайнаш самоходни хургйолаш тоаяра инициатораш ба уж шакъе а. Теркам тIабахийта боагIаш я юртбоахама дерригa балхаш дулургдола уневирсальни тягач хьаярах йола предложени а. Цхьабкъда, нагахьа санна цу тягачо цхьан сахьата 22 километр мара никъ ца беш болх бой, из транспортни хьакъехьа вIаштIехьа дац. 40 километр цхьан сахьата йодаш хила еза из. Цун уйла е мегаргъя вай конструкторашa.

Совхозех. Баьх долча лаьтташ тIа яхкача кердача совхозашка кхоачамбоацараш хIанз а кIезга дац. Укхаза къамаьлаш даьраша царех дийцар, нийса а дийцар. Совхозий болхлошта чубаха цIенош де деза, новкъостий. Из декхар, фуннагIа даь а, кхоачашде деза. Балхах доагIа алапи а вIаштIехьа даккха деза, хьийгача къига а баьча балхага а хьежжа хургдолаш. Наьха балхаца дукхагIа безам хургба, хьинар айлургда тIаккха.

ТIехьатетта йиш йоацаш гIулакх да кхашка ялата эша складаш хьалъяр. Уж складаш аьшкбетона а металлически а хила тарлургда, царех

Новкъостий, ушал йолаш, докъаде цхьаьраш дIа-юха кхухьаш а йолаш. дезаш дукха лаьтташ да вай мехка. Уж лаьтташ тоаде, цу гIулакха лаьрхIа къаьстта йола техника хила езаргья. Белоруссе араяьха мелиоративни машинаш бIарга яйнай сона. Из тIулакх вIаштIехьадаьккхар академик Мацехуро ва. Белорусаша яь машинаш дика машинаш я. Цу машиний новкъосталца ушал йола Iалаьмате дукха лаьтташ тоаде йиш хургъяр. Цхьабакъда мелиоративни техникана дукха металл деза. Цудухьа, металлолом гулье аьнна доладича бакъахьа хургдацар теш, цунах цхьадола дакъа мелиоративни техникага а дохийтаргдолаш? Миллионаш тоннаш лохьае йиш хургья.

Металлолом гулъеча доккха гIулакх де тарлургдар комсомолана. Цу пачхахьалкхен лоархIамерча гIулакха тIехьа баха беза кагирхой. Вайцига металлолом лаха хала дац. ДIаюха кхееса дукха улл из машин — наькашка, кIезга аьшк дац тIемах дисаь, хIанз а тIехьа уллаш.

Юрта боахам лакхбара дешаш — коммунизм хьалъяра кертера дешаш да. Халкъо кхета а ю, къоабал а ю партен политика, хIана аьлча партес халкъ Ленина новкъа дугундаь. Касттача хана коммунизм хьалъеш боахкача наха эша материальнии кулфтурнии хьал Iалашдергдолаш, керда коталонаш яхара тIехьа лоаттабеча къовсамга дукхагIа низ дIабахийта декхарийла да вай.

Материальни фузкъеи хьакъала ганзаши вайга чехкагIа а дукхагIа а мел хул, дерригача дунен тIа коммунистически идеяш дукхагIа дегIайоагIаргья. ХIара шера вай промышленноста низ лакхбар, ялат дулх, даьтта, кхыйола продукташ, барзкъаш, кога гIирс, кхыдола товараш дукхагIа дар, нах чубаха цIеноаш, школаш, культурни учреждениеш дукхагIа хьалъяр, книжкаш а дика фильмаш а дукхагIа арахецар — из да коммунизм хьалъяр.

Новкъостий! 1959 шу хургда Коммунистически партен XXI-ча съезда соцамаш кхоачашде, семилетни план кхоачашъе вай лоаттабергболча къовсама хьалхара шу, геттара дика перспективаш я вай. Жи-вари хIаьта воай берригa низ тIабохийтаргба вай воай мехка хьалхашка латта коммунизм хьалъяра декхараш толамца кхоачашдара. **(ЧIоагIа тIоараш тох).**

Буржуазни идеологена, дерригача дунен тIарча реформизманнеи ревизионизманнеи шин бIарга юккъе, меттахьа тоха хIама я ворхI шера план. **В. ЖАРИНОВА сурт. ТАСС фотохроника.**

Советски Социалистически Республикай Союза 1959-ча шерарча Пачхахьалкхен бюджетах дола ЗАКОН

Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Статья 1. СССР-а Министрий Совето хьалхашка дена дола ССР Союза 1959-ча шерара Пачхахьалкхен бюджет Союза Совета а Къамий Совета а Бюджетни комиссеша аьча докладех тIайийцача хувцамашца чIоагIдолда, къоаггадаь аьлча: деррига доходашта 723.369.159 эзар соми дерригa расходашта 707637887 эзар соми а долаш, расходел доходаш 15.731.272 эзар сом совгIа а долаш.

Статья 2. 1959-ча шерарча СССР-а Пачхахьалкхен бюджетаца пачхахьалкхени кооперативнии предприятешкара а организацешкара а яхка еза доходаш ерригаш а 655.979.124 эзар сом оттайойла.

Статья 3. 1959-ча шерарча СССР-а Пачхахьалкхен бюджетаца халкъа боахамга — дIахо а еза-йоккха промышленность, гIишлоний индустри, ейгача а кхачан а промышленность, юрта боахам, транспорт, жилищно-коммунальни боахам, халкъа боахаман иштта кхыдола доакъош а дегIадоаладарга, — дахийта лаьрхIа дерригa ахча 308.943.554 эзар сом оттадолда.

Статья 4. 1959-ча шерарча СССР-а Пачхахьалкхен бюджетаца социально-культурни гIулакхашка — массанега а дешийтарна йолча школашка, техникумашка, лакхехьарча дешара заведенешка, Iилма-тохкама учрежденешка, фабзавуча школашка, библиотекашка, клубашка, театрашка, печатага, радиога просвещенени культурани кхыча гIулакхашка а; больницешка, берий яслешка, санаторешка, унахцIено лораяра а физически культуран а кхыча учрежденешка; пенсешкеи пособешкеи—дахийта лаьрхIа дерригa а 232.191.571 эзар сом оттадолда.

Статья 5. 1959-ча шерарча СССР-а бюджетаца СССР тIемах лораярга дахийта 96.096.000 эзар сом оттадолда.

Статья 6. 1959-ча шерарча СССР-а Пачхахьалкхен бюджетах пачхахьалкхен управленен органашка дахийта 11.522.062 эзар сом оттадолда.

Статья 7. 1959-ча шерара союзни бюджет чIоагIйойла доходашта 382.375 393 эзар соми расходашта 366.644.121 эзар соми долаш, доходаш расходел 15.731.272 эзар сом совгIа а долаш.

Статья 8. Союзни республикай 1959-ча шерара пачхахьалкхен бюджеташ ерригаш а 343.541.226 эзар сом оттадолда, союзни республикашта укх тайпара декъа а луш:

	эзар сомаш:
Российски Советски Федеративни Социалистически Республика	205.394.508
Украински Советски Социалистически Республика	63.129.601
Белорусски Советски Социалистически Республика	9.861.142
Узбекски Советски Социалистически Республика	8.664.998
Казахски Советски Социалистически Республика	20.893.548
Грузински Советски Социалистически Республика	5.768.340
Азербайджански Советски Социалистически Республика	5.286.850
Литовски Советски Социалистически Республика	4.264.758
Молдавски Советски Социалистически Республика	2.538.330
Латвийски Советски Социалистически Республика	4.086.764
Киргизски Советски Социалистически Республика	2.989.243
Таджикски Советски Социалистически Республика	2.515.114
Армянски Советски Социалистически Республика	2.822.200
Туркменски Советски Социалистически Республика	2.713.563
Эстонски Советски Социалистически Республика	2.612.267

Союзий юкъарча пачхахьалкхений налогаштеи доходаштеи тIера союзни республикай пачхахьалкхений бюджете еш йола отчисленеш укх боарамех чIоагIйойла:

а) оборота тIера йоаккхача налогах доагIачох: РСФСР—26,4 процент, Украински ССР — 30,5 процент, Белорусски ССР—42,5 процент, Узбекски ССР—29,7 процент, Казахски ССР—100,0 процент, Грузински ССР—53,2 процент, Азербайджански ССР—53,9 процент, Литовски ССР — 72,7 процент, Молдавски ССР—17,6 процент, Латвийски ССР—25,0 процент, Киргизски ССР—77,6 процент, Таджикски ССР—57,0 процент, Армянски ССР—62,3 процент, Туркменски ССР—75,5 процент, Эстонски ССР—50,5 процент;

б) бахача нахагара йоаккхача подоходни налогах доагIачох — 50 процент;

в) 1959-ча шера вкладех юхедисаьр дегIадара чотах пачхахьалкхен къахьегама сберегательни кассаша пачхахьалкхен заеме дуллача ахчах а, хIаьта 1959-ча шера пачхахьалкхен 3 процент йола кхадж боагIа чура заем дIайоаржаярах хьачудоагIача ахчах а — 50 процент.

Саг ца йоалаярахи маьре ца яхарахи, а цхьаь а кIезига дезал болаш а болча СССР-а гражданашкара а йоаккхача налогах доагIар, (колхозашкара йоаккхача подоходни налогах а, юртбоахаман налогах а хьудензаш тIара йоагIача доходех а доагIар санна) 1959-ча шера 1-ча январе денз дерригa а союзни республикай бюджеташка дохийталда.

1959-ча шера халкъа боахам дегIабоалабарна йолча планах лаьрхIа дола гIулакхаш чакхдахарга дахийта союзни бюджетах 2.547.460 эзар сом лулда 1959-ча шера Казахски ССР-а бюджета.

Статья 9. СССР-а Министрий Совета тIадуллалда чIоагIъяьча 1959-ча шера СССР-а халкъа боахам дегIабара планага хьежжа СССР-а Пачхахьалкхен бюджет тоаелга а, хIаьта иштта СССР-а Пачхахьалкхен бюджет кхоачаш еча хана 1959-ча шера 1-ча январе денз ялатий продукташта, ялатий доакъарийна, комбинированни доакъарашта, даьтта доалача гина керда оптови маьхаш оттадарца дувзаденна дола тоадараш лоархIилга а.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель. К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь. М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
23 декабрь, 1958 шу.

1959-ча шерара СССР-а Пачхахьалкхен бюджет кхоачашьяра отчет чIоагIъярах бола СССР-а Лакхехьарча Совета СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Доходаш 626.914.499 эзар соми расходаш 607.314.829 эзар соми а долаш, доходаш расходел 19.599.670 эзар сом совгIа а долаш 1957-ча шерара СССР-а Пачхахьалкхен бюджет кхоачашярах йола отчет чIоагIйойла.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель. К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь. М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
23 декабрь, 1958 шу.

РСФСР-а Лакхехьарча Совета ялхлагIа сесси

26-ча декабре Iуйрийна 10 сахьат даьлча болх болабир РСФСР-а Лакхехьарча Совета йиълагIча созыва VI сессес. Кремлера Йоаккха дворец хьалйизар РСФСР-а Лакхехьарча Совета депутаташа — республикан къахьегамхоша бахкийтараша, хIаьта иштта дуккхача хьашаша а.

ЧIоагIа тIоараш тохарца тIаэц депутаташеи хьашашеи правительственни ложашка гучабаьнна новкъосттий **А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, М. Г. Первухин, Д. С. Полянский,** хIаьта иштта ССКП ЦК-а РСФСР-а Бюрон членаш, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума. РСФСР-а Лакхехьарча Товета Президиума, РСФСР-а Правительствон членаш. РСФСР-а Лакхехьарча Совета Председатела депутата **И. В. Горошкина** сесси хьаеллар дIакхайкаду.

Цо дош лу хоржама кхаь округе дIабаьннарий когаметта хержача депутати полномочеш тахкарах хиначох доклад е Мондатни комиссен председатела депутата **Н. Ф. Игнатовна.** Сессес цхьа барта болаш могаю Мандатни комиссен доклад.

Сессес цхьа барг а болаш дувца оттаду е дешаш:

1959-ча шера РСФСР-а халкъа боахам дегIабоалабара Пачхахьалкхен планах.

1959-ча шерарча РСФСР-а Пачхахьалкхен бюджетахи 1957-ча шерара пачхахьалкхен бюджет кхоачашгъярахи.

Бурятски, Кабардино-Балкарски. Калмыцки, Нохч-ГIалгIай автономни республикай Конституцей тексташта юкъе даь хувцамаш чIоагIдар.

РСФСР-а Конституцен 14-ча, 31-ча, 139-ча статьяшта юкъе хувцамаш дахьарахи РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума указаш чIоагIдарахи.

Халонех котъювлаш

Ше Казахстанера цIаеча Сунженски районерча Ленина цIарахча колхоза хьайбай ферме дояркал эттар М. Умаханова. Цунга леладе хьаденна доахан шура кIезнга лу яхаш дар. Цхьабакъда, из кхера яланзар. ШоллагIча дийнахьа яйзар цунна ший хьальлий дикал. Бийтта Iатто дийнахьи буси енна шура 51 литр мара яцар. Опыт йолаш йолча Умаханована дика ховра дии бийсеи ца лоархIаш хьалешка ше хьожаш ца хуле, цар лу шура дукхагIа хургйоацилга. Дахача шера дикка хало эзар Умахановас, хIаьта а хьилхарча дояркал тIехьайиса дагаяцар из. Хьалха 3—3,5 литр мара ца луш хинна доахан 5—6 литр шура тела даьлар.

— Къаьстта хала дар сона цхьадола доахан леладе, — йоах Умахановас. — ФуннагIа дича а пхе литрал совгIа шура ца луш дар уж. ХIанз эггара кIезигагIа шура лучо а 65 литрал кIезигагIа лац.

Дукха шура яьккхай Умахановас укх шера. Ши эзар литр яккха аьнна тIайийца декхар ханал хьалха кхоачашдаьд цо. ХIара бетташ болча Iаттагара бахача нийс бетта 2036 литр шура яьккхай Умахановас.

— Партен XXI-гIча съезда сийна январь бутт хьатIакхаччалца йолча хана хIара Iаттагара кхы а 300 литр шура яьккхай Умахановас.

ХIанз ше денна дош кхоачашдеш я из. Цо укх шера цхьайтта бетта яьккха шура 2203 литр я.

Колхоза дояркашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай нов. М. Умахановас.

Сурта тIа: М. Умаханова вагонетказа хьайбашта доакъар ийца йода.

В. Шевченко сурт а текст а.

Коммунистически хьисапе даха а болх бе а

Грозненски вагонни депон автоконтрольни пункта болхлой хьалхарчарца коммунистически яхье баьлар.

ХIанз балха чIоагIа йоакхо а еш боахкача цар дика къахьегама толамаш доах. Сменах фо дIанийсду 16 прибор ремонт яь яккха езача, цар 20—25 йоаккх. Балха дика ка йоллаш ба слесараш Г. Тихонови, И. Попови, токарь Г. Фоменкои, промывальщица Р. Ринченкои, иштта кхыбараши.

— Нов. Н. С. Хрущевс XXI-ча съезде ергйолча доклада тезисаш ювцаш оаха соцам баьб коммунистически даха а болх бе а, — йоах коммуниста Ф. Феоктистовс. — Цудухьа тхоай балхага дика хьожаш, хIара болхло белгалвеш, массанега а дешийта гIерташ оамалаш тоа а еш да тхо.

Дукха ха йоацаш № 6 йолча железнодорожни школе баха хиннаб автоконтрольни пунктера болхлой. Дешархой чIоагIа гIадбаха бар уж баьхка. Болхлоша шоаш коммунистически къахьегама бригадан членаш хила бокъо йоаккхаш болга, А. Гончарови А. Петренкои заочно институте деша баха подготовительни кружокашка дешаш болга, къоначa слесара А. Гончаровс дикка балха пайда бергбола рационализаторски предложени еннилга дIахайтача чIоагIа раьза хилар дешархой. ШоллагIча дийнахьа автоконтрольчи пункте яьхкар нийслатIча классе деша ягIа йиIигаш М. Фирсоваш В. Литвиноваи. Цар токара говзал Iомае лаьрхIад. Царна из говзал Iомаеш ва ший болх дика бовзаш вола токарь Григорий Иванович Фоменко.

Дика болам болабаьб Грознерча кондуктораша а. Грозный—Гудермес участка мухь тIабола поездаш вокхагIа вола цхьа кондуктор мара воацаш накъа яха лаьрхIад цар. Из гIулакх дийцад Гудермесски кондуктораша а. Цигарча кондуктора Касим Каламовс хьалхара рейс яьй из дика чакх а яьннай.

ХургйолчаXXI-гIча партсъезда сийна социалистически яхье а баьнна беза мухь тIабола итташ поездаш дIайигай Гудермесерча кондуктораша.

С ВОРОНИН.

Заводе хьалхара моттиг яккхарна

Дег чура къоабалъю Новогрозненски нефтеперерабатывающи завода къахьегамхоша 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабарах нов. Н. С. Хрущевс XXI-ча съезде ергйолча доклада тезисаш.

Завода массайолча цехашка установкаша, бригадашка болхлой хьинарца кхехкаш болх ба беш. Уж гIерт XXI-ча съезда сийна шоаш тIаийца декхараш чакх а даьха, ворхI шера йола план кхоачашъеча шоашкара доагIаш дола дакъа лаца. Хьалхле яьккхарашта кхаь тайпара совгIаташ хьожадаьд завода партийнии профсоюзнии организацеша а администрацено а. Хьалхара моттиг яьккхача цехерча комсомольски организацена — радиола, шоллагIа моттиг яьккхачоа — радиоприемник, кхоалагIчоа-библиотечка.

№ 9 йолча цеха къахьегамхоша лаккхера балха декхараш тIаийцад шоай цехах коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи яккхийтар духьа. Уж декхараш шоаш кхоачашдергхиларах тешалду цеха бригадерча бригадира нов. Бузаевс, бригадан членаша Гладковс, Киндюшенкос, Карицкес, кхабараша. Царна социалистически яхье яьннача 5-ча цеха коллективо дош деннад коммунистически къахьегаманна юкъе а йодашер шу чакхдаллалца 180 тоннал тIех планал совгIа нефтепродукци яла, болх технически лакхача боараме лоаттабе, массаз а юкъарча вахаре дика дакъалаца, цIагIа а балха тIа а культура йолаш хила.

Царел тIехьа ца йиса гIерташ къахьегаш я № 7, 3 йолча цехий коллективаш а конструкторско-технологически цехеи НЧК установкани къахьегамхой а.

А. ДОДОВ.

Оаха яздаьчун ларах

«№ 10 ЙОЛЧА БОЛЬНИЦЕ»

Грознера № 10 йолча больницен туберкулезни отделенера повара В. К. Щегольковс дуа хIама во кийчду, Сунцова Аннас цамогаш болча наха шийла даа хIама тел, санитаркас Ломакина, къаьстта хьалгIовтта ца могача наха, во гIулакх ду яхаш статья араяьлар «Сердало» тIа укх шера 30-ча ноябре, кертаяздаьр «№ 10 йолча больнице» а долаш.

Из статья производственни совещане йийцай, цу статья тIа дийцараш бакъхиннад, Медицински болхлой коллективо во могайир повара В. К. Щеголькова, болхлочун Сунцовай, санитарка Ломакинай харц оамалаш. Царгара коллективо дIадийхад, цар шоай болх тоабар, яхаш хоам бу редакцега № 10 йолча больницен кулыгалхоша.

Къахьегама хьинар лакхде

Новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде ергйолча доклада тезисаша дог гIоздаьккха, шоай низ кхо ца беш къахьегама керда толамаш доахаш хьабоагIа советски нах. Советски Союза дукхача промышленни предприятешка, колхозашка, совхозашка хьалхле лелаеча болхлоша дIадоладаь патриотически гIулакхаш хьал а лаьца, шоашта доккхий социалистически декхараш тIа а ийна хIара денна къахьегама хьинар лакхдеш хьабоагIа Наьсарен районера къахьегамхой.

Районерча къахьегамхоша балха юкъе керда гIулакхаш кхувл—коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхара къовсам лоаттабеш йола бригадаш хIара денна дукхагIа вIашагIъехк.

Районе коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхара вIашагIъехкача бригадашта юкъе цIи хезаь я нов. Тумгоев Саид бригадир вола токарех латта комсомольско-кагирхой бригада. Совхоза беррига механизатораш юкъе а болаш хиннача собране комсомольца Тумгоев Саида кулгалдеш йолча бригадо лаьрхIад хIара бетта балха нормаш 200 процент кхоачашъе. Иштта ерригa техника тоаяра ха 1,5-зза лоацъе, аьнна декхараш тIаийца къахьегаш я «Назрановски» совхоза Аьлти-Юртарчеи, Экаж-къонгий-юртарчеи отделеней № 4, 5 йола бригадаш (бригадираш нн. Мясников, Оздоев). Пхьиле-къонгий-юртарча отделене комсомольско-кагирхой тракторни бригада (бригадир н. Котиев), «Октябра 40 шу» яхача совхоза нов. Кулбужева кулгалдеш йола бригада а. ХIара денна шоай декхараш сийленца тIехкхоачадеш хьайоагIа уж бригадаш.

Тумгоев Саида бригадерча къоначa токара нов. Саговс, ше комсомоле дIаэцаш дола ди дездеш лаьрхIар 300 процент сменах йоагIа норма кхоачашъе аьнна. Из дош цо цу дийнахьа кхоачаш а дир. Комсомоле дIа а ийца комсомольски билет хьаэца вахача цо дош делар из балха боарам массе хана дIачIоагIбе аьнна. ХIанз цо а берригача бригадерча болхлоша а 300 процентал совгIа кхоачашъю шоай нормаш.

Иштта Аьлти-юртарча отделенен шури-товарни фермерча дояркаша а лаьрхIад дукхагIеи дикагIеи болх бе. Масала, дояркас Мальсагова Лемкас дош деннад ноябрь бетта яьккхачул декабрь бетта, хIара беттача Iаттагара 30 литр шура дукхагIа яккха аьнна, цунга хьежжа кхыча дояркаша а тIаийцад XXI-ча съезда сийнз доккхий декхараш.

Наьсарен района ерригача производственни участкашкарча къахьегамхой къахьегама хьинар лакхдарна, цар тIаийца лакхара социалистически декхараш тIехкхоачадарна, новкъостал деш хила еза партийнии, профсоюзнии, комсомольски организацеш. Из да цар кертера декхар.

Х. БОКОВ,
ВЛКСМ Наьсарен райкома секретарь.

Шера йоагIа план кхоачашъяьй

Гудермесски локомотивни депон коллективо партен XXI-ча съезда сийна социалистически яхье а яьнна шера йоагIа халкъа боахама мухь дIа-юха увзара план 18 ди хьалха кхоачашъяьй. Ийс миллион тонна халкъа боахама мухь тIаболa 24 поезд дIайига еззача дIайигай тепловозникаша. Къаьстта болх дика бир нн. Радченкои Трепачеви керте латтача машинистий бригадаша.

С. ШАМХАЛОВ.

Района къахьегамхоша къоабалбу ССКП декабрьски Пленума соцам

Укх деношка «Октябра 40 шу» яхача совхоза отделенешка собранеш хилар ССКП ЦК декабрьски Пленума соцамаш дувцаш. Iуйрийна 9 сахьат даьлча ТIой-юртарча отделене вIашагIкхийтар отделенен къахьегамхой. Собране дакъа лоацаш хилар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель нов. Алмазов, ССКП Наьсарен райкома хьалхара секретарь нов. Тумгоев, Райисполкома председатель нов. Тебоев.

Собране йийцар ССКП ЦК декабрьски Пленуме новкъоста Н. С. Хрущевс яьча, «Укх тIеххьарча пхе шера юрта боахам дегIабара итогаши юртбоахаман продукташ дIахо а дукхагIа яхара декхараши» яхача доклада материалаш. Къахьегамхоша дог айденна къоабалдир советски халкъа тIеххьарча пхе шера юрта боахам чIоагтIа дегIабоалабеш карагIдаьнна доккхий хIамаш, дIахо а из лакхбара наькъаш.

Отделенен болхлочо Беков Заьлмаха аьлар ший къамаьлаца:

— Советски мехкарча къахьегамхошта хьалхашка хIанз латта декхараш, хIанзолца дуненна ца хеза тайпа доккхий декхараш да, ше-шийга доаггIаш дола дакъа обществон юкъарча балхаца хьа а лаьца хIара саг дIаэттача, вайга кхоачаш а тIехкхоачаш а дулургда уж. Хадданза вай мехкарча наьха Коммунистически партеси Советски правительствоси еш йолча йоакхонна жоп далар хургда — хьинар совдоаккхаш хIаране къахьегар. Аз, сай дезалца цхьана укх шера оасар а даь цIенйир 36 гектар хьажкIаш, болх бир чуэцаш а. ДIахойодача хана вай совхозе хьаеш йола юртбоахаман продукци совъяккхарна аз дош лу, моллагIа бале а, сайна тIабилла юкъара болх толамца кхоачашбе, хIаьта иштта совхоза балхаца дакъа лаца къахьегамхой тIа а хьех аз».

Собране къамаьлаш дир нн. Арчаковс, А. Бековс, А. Хучиевс кхыбараша. Гулбеннараша керда социалистически декхараш тIаийцар. Шоай декхараш къахьегамхошта дика довзаш чакхъяьлар Долакха-юртарча отделене хинна собрани. Дукхача наха къамаьлаш деш дийцар партен XXI съезде нов. Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисаш а ССКП ЦК декабрьски Пленума болх а. Болхлоша белгалдаьхар болх дIа ца лелийташ дола хIамаш а дикагIа из дIагIоргбола гIулакхаш а.

ТIой-юртарча а Долакха-юртарча а отделенешка хиннача собранешка Советски Союза Коммунистически партес а Советски правительствос а вай мехкарча къахьегамхой вахар тоацарна деш дола балхаши, района къахьегамхошта хьалхашка латта декхараши бокъонца, хаддаш болхлошта дIа а довзийташ къамаьлаш дир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела нов. Алмазовс.

Д. ХАКИМОВ.

60 шу даьнна Iаьсийлеладархо

1957 шера, аьхки Казахстанера Сунженски районерча Красно-Октябрьское яхача юрта цIаера 60 шу даьнна йоккха саг Фаргиева Салихьат.

Ше цIаена дукха ха ялалехьа заявлени а енна «Заветы Ильича» яхача колхоза членалла яхар Салихьат. Йоккха ма йий хьо аьнна шийга аьлча, со болх а ца беш менге тIа а яьнна, Iохайча аргда оаш сох йоккха я, со хIанзехьа йоккха хила безам болаш яц, бIаь шу даьннараш а укх замах вахарца боккха безам болаш ба, яхаш къамаьл дора Салихьата.

Хьайбаш леладара болх зIамига йолча хана денз лелабаь а дика бовзаш а яр йоккха саг. Къаьстта сакъердалора цун кагий Iаьсий леладарах.

Колхозе дIачуяхачул тIехьагIа доахан леладеча ферме балха а яха, кагий Iаьсий леладелга хьатIаийцар Салихьата. Керда вIашагIкхийттача колхозе атта дацар из болх дика вIаштIехьабаккха. Кхоачамбаьлча Iалашдаь тайп-тайпара доакъараш а, кхыдола кхоачамаш а дацар.

Леладе 25 Iасилг хьа а ийца болх бе йолаелар Салихьат. Уж Iаьсий ше хьаийцача дийнахьа денз йолаелар Салихьат ферман заведующи волча нов. Мамиев Нажмуддинатара шийна эша гIулакхаш хьадеха.

— Аз хьаийца Iаьсий цхьатарра дац, — йоахар Салихьата, — гIийла а эсала а Iаьсий да царна юкъе, хIаьта деш дола гIулакх а цхьатарра хила йиш яц царна.

Цунна ловра геттара кагий, эсала, е цамогаш хинна Iаьсий чудохка къаьст-къаьстта моттигаш хилар. Иштта моттигаш кийч а йир ферме.

Ший болх дукха безаш йолча Iаьсий леладархочо дукхагIа йола ха ферме йоаккх. Iуйран, сецца балха хьаеча сарралца ферме хинна ца Iеш, дикка бийсанга йодаш моттигаш нийслу Салихьата.

Нагахьа цамогаш долаш Iасилг нийсделча чуяхар дищ а дале, цун йисте Iеш а гIулакх деш а хул из.

Цкъа «Мурка» аьнна цIи тилла дола ши бутт баьнна Iасилг цамогаш хилар. Доккха халахетар хилар цох Iаьсий леладархочоа. Бийсан сатийна наб яцар цо, Iасилг дагадоаллаш.

Ший цIагIара кIай маьккхи шекари кхухьаш Iасилга хьокхар Салихьата. Лоро дарба дойя а, оалар цо, цамогаш хиннача унахочоа санна гIулакх эш хьайбанна а.

— Уж Iаьсий ший хилча а кхы дикагIа хьожаргьяцар из царга — оал Салихьатах цун новкъосташа а ферман заведующи волча нов. Мамиевс а.

Кагича Iаьсашта масса хана а дикагIа дола доакъар эш, яхаш белгалдоах Салихьата.

Мелла дикача тайпан Iаьсий дале а, царна ларттIа гIулакх а деш, дика а кхоабаш, уж хьал ца кхедича, царех дика доахан хургдац, аьле оал цо.

Дукха моттигаш нийслу ларттIа, де деззача тайпара доал ца дарах, дикача тайпан доахана шура кIезигьеш а, уж талхаш а.

Хьайбай лор а зоотехник а ше еце а. 60 шу даьннача Iаьсийлеладархочоа дика довз хьайбаш леладара гIулакх. Дика хьехам бу цо шийцарча Iаьсийлеладархочоа Галаева Хьавайна а, иштта кхыболча ферман болхлошта а.

Фермерча болхлошта йийза ца Iеш, берригача колхозникашта а дукха еза хьинар дола йоккха саг— дика Iаьсийлеладархо Фаргиева Салихьат.

1958 шера, итт бетта, 446 къахьегама ди а даьккхад, шозза ахчан совгIат а ийцад Салихьата.

Вай мехка коммунизм хьалъяра 7-шерара программа кхоачашъярна шийга доагIар деш, кIаьд ца луш, къахьегаргдолаш я Iаьсийлеладархо нов. Фаргиева Салихьат.

Хь. ГАЛАЕВ.

Токарь вола Ахматханов Салам

«Красный молот» завода Деловой улица тIара общежите дIачу а ваьнна Ахматханов Салам хаьттача из массанена а вовзаш хилар гучадоал. Дика болхло хиларал совгIа, эхь-эздел долаш дика зIамига саг ва из.

Казахстане волча хана Аральски судостроительни заводе болх беш хин нав Салам. 14 шу мара даьннадацар цун цу завода цехе из болх бе венача хана. Мастера ученикал хьожавир из. ЧIоагIа дукха езаелар цунна завод. Дукха ха ялалехьа нах цецбоалаш дика болх бе ваьлар из. Сихха Iомайир цо мастера говзал.

Цкъа сихха йистедаккха, аьнна, заказ дера заводе. Доккхача кема машинаш яр тоае езаш. Цу гIулакха е езаш яр чоалхане йола деталаш. Хьанга белча бакъахьа ба-хьогI из болх, аьнна, дагадехар кулгалхошта.

Кхыболча болхлошта санна из болх бе аьнна тIадиллар Ахматхановна а. Ши дийи бийсеи даьккхар цо из болх кхоачашбалцца цехера ара ца воалаш. Хало-м яр, хIаьта а шийна тIадилла гIулакх ханнахьа кхоачашдир цо. Заводе баьхкача морякаша чIоагIа баркал аьлар Салама.

Иштта дика болх беш ва из хIанз «Красный молот» заводе а. Цехе каст-каста бIаргаго йиш я болхлой цу говзача токарагара говзал хьаэца гIерташ. Массанел дикагIа хов цунна оатхал дIаоттае. Из чIоагIа лоархIам болаш да, хIана аьлча станок дикагIа болх беш гу—цу гIулакхо къахьегама овсарле лакхъю.

Ше болх бе волавалалехьа участкан мастерца нов. Борзиловца дикка Iомаю цо чертежаш. Цул тIехьагIа мара станок болх бе йолаялийтац цо.

ТIехкхоачашъю Ахматхановс хIара бетта йола нормаш. Къаьстта дика, коммунистически хьисапе болх беш ва из, кIанз кастта хургйолча партен XXI-ча съезда сийленца дуьхьал вахарна.

Я. БЕРГЕР.

Коммунистически гIулакхаш хьаллаьца къахьегаш ба кагирхой

Первомайски хьуна участке къаьнача производственникашца цхьабарт тайна къахьегаш, шоай декхараш тIехкхоачащеш хьабоагIа комсомольцаш а кагирхой а.

ССКП XXI-ча съезда сийна вай мехка доладенна патриотически гIулакхаш хьал а лаьца, коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхара шоашта юкъе шерра йоаржаяь социалистически яхь лелаеш хьабоагIа хьуна участкера комсомольцаши кагирхойи.

Участке коммунистически къахьегама цIи яккхара чIоагIа къовсам лоаттабеш хьабоагIа станочнацаш нн. Прояева, Ялоза. Шоай дийнахьара нормаш цар кхоачашъю 140—150 процент. Царел тIехьа ца юсаш из цIи яккхара къовсам лелабеш я нов. Клещевс кулгалдеш йола тракторни бригада а.

Новкъоста Клещевс шоай участкан болхлошта юкъе хиннача собране бригада цIерах тIаийцад лакхара социалистически декхараш. ХIара бетт-бетта производственни план 170 процент кхоачашъе, къахьегама дисциплина масса хана дика лелае, рационализаторски предложенеш шоай балха юкъе кхахьа, участке культурно-массови болх тоабеча дика дакъа лаца, бригадерча членаша цхьаькха цхьацца професси Iомаелга чакхдаккха иштта кхыдараш а. Уж доккхий социалистически декхараш шоаш XXI-ча съезда духьал болхаш кхоачащергхиларах шек боацаш ба бригадан членаш.

Д. КОНСТАНТИНОВ.
Ю. МАКСИМОВ.

Планал совгIа—кирпишк

Старопромысловски кирпишкий завода болхлошта юкъе шерра социалистически яхь яьржай ССКП XXI-ча съезда сийленца накъа бахарна. Завода коллективо декхар тIаийцад шу йистедаллалца планал совгIа миллион кирпишк яла.

Лакхара декхараш тIаэцарца комсомольско - кагирхой, мастера Елеонская Лариса сменас хIара бетта 10,—15 эзар кирпишк планал совгIа ю.

Шоай коммунистически декхараш тIехдика кхоачашду н.н. В. П. Шашина, А. И. Трудкова мастераш болча сменаша а. ХIара бетта 15—20 процент тIеххкхоачашъю цар план.

ЧIоагIа хьинар тIадахийтарца къахьет укх деношка совнархоза № 1 йолча завода Альбина Пфлегер мастер йолча сменас. ССКП XXI-ча съезда сийна дикача толамашца духьал бахарна, укладчикаша, заливщикаша сменах 45 000 кирпишк ю, вешта аьлча, уж я сменах йоагIачул кхо эзар кирпишк дукхагIа.

Комсомолка А. Пфлегера хьалхле лелаеча коллективо декхар тIаийцад партен XXI-гIа съезд хьаеллача дийнахьа планал совгIа 2100 кирпишк арахеца а къахьегама овсарле 1 процент лакхъе а. **М МАЛЬСАГОВ.**

Декабрьски Пленума соцам чIоагIа могабеш

Йистедаьлар балха ди. «Назрановски» совхоза центральни усадьбан красни уголоке вIашагIкхийтар дукха болхлой. Уж вIашагIкхийттабар ССКП ЦК декабрьски Пленума соцамга ладувгIа.

Красни уголоке гулбеннараша чIоагIа раьза болаш ладийгIар Н. С. Хрущевс декабрьски Пленуме тIеххьарча 5 шера юрта боахам дегIабари, дIахойодача хана юртбоахама продукташ дукхатIа арахецари дувцаш яьча докладага.

Совхозе хьалхле лелаеча тракторни бригада бригадира нов. Оздоевс ший къамаьлаца йоах, коммунистически партеси, советски правительствоси мел еш йола решенеш советски халкъа вахар дикагIа тоаде лерхIаш ю. Укх тIехьарча 5 шера вайна дика ховш да, мел дегIабенаб юрта боахам а цу боахамашка къахьегаш болча наьха вахар а культура а. ХIанз партес юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаьд керда декхараш. Уж декхараш кхоачащдича вай мехка бахача наха тоъам болаш кхачан продукташ а промышленноста бедал а хургья.

Цхьабакъда, йоах нов. Оздоевс, цунца дувца мегаргдолаш да вай совхоз паччахьалкхенна декхарийла йолга а юртбоахама балхаш совхоза къахьегамхоша массе хана тIехьа дусаш йистедахарга хьежжа совхоз тIехьайисачарех хилар а. ДукхатIа бола бехк тха, механизаторий, ба, йоах цо, хIана аьлча оаха техника ханнахьа тоаяь йистеяккхац, йистеяьккхачох а кIезига пайда эц. ХIанз совхоза берригa механизатораш тракторащ а кхыйола юрта боахама машинаш а тоаеш ба. Берригача механизаторашта ха дезаш да чехкагIеи, дикагIеи уж машинаш тоаяь яхарга хьежжа совхоза болх тоалург хилар.

Собране къамаьл даьча семенной лабораторен заведующес нов. Штельмахас ший къамаьлаца белгалдаькхар совхозе ялат дIаде дезача тайпара ший ханнахьа дIа ца дер, лаьтташ удобрени теха тоадеш ца хилар. иштта де дезача тайпара гIулакх ца дар бахьан долаш хIара гектара тIара кIезига ялат гулдар. Уж балхаш вай чехкагIа тоадарга хьежжа вай боахам дегIабоагIаргба, болхлой вахар а тоалургда, йоах цо дIахо ший къамаьлаца.

ССКП декабрьски Пленума материалаш ший къамаьлаца чIоагIа къоабалъеш къамаьл дир совхоза директора заместитела нов. Мальсаговс. ДIахо цо ший къамаьлаца совхоза берригa болхлой тIахьийхар дIахойодача хана юрта боахам дегIабоалабеш шоай болх кхы а дикагIа тоабе аьнна.

Собране гулбеннараша чIоагIа раьза болаш къоабалйир дIахойодача хана юрта боахам дегIабоалабергболаш Коммунистически партес яь решени.

Н. СМИРНОВ,
ССКП Наьсарен райкома пропагандист.

ДIахойодача хана кхы а дикагIа бергба болх

Новкъоста Н. С. Хрущевс партен XXI-ча съезде ергйолча доклада тезисаш гIадбахарца къоабал а еш, «Грознефтезаводстрой» треста № 3 йолча гIишлоний-монтажни управленен штукатурий бригадо керда доккхагIа дола декхараш тIаийцад. Цар дош деннад къахьегама овсарле 15 процент лакхъе, Кирова цIерахча поселке хьалъе йолаяь школа январь бутт хьатIакхачалехьа йистеяккха, аьнна.

ХIанз штукатурий бригадо, коммунистически яхье а яьнна, доккха къахьегама толамаш доах. ХIара штукатуро 150—200 процент кхоачашъю шийна сменах йоагIа норма. ХIанзехьа а юкъера лаьрхIача 18 процент лакхъяьй цар шоай къахьегама овсарле.

Новкъост Флигель керте латтача штукатурий бригадо дIахойодача хана кхы а дикагIа толамаш доахаргхиларах тешам ба.

М. АГЕЕВ.

ХьажкIаш дика хьувкъийтарна лоттабаь къовсам

Вай республикан колхозашка, совхозашка, дIадувча ялата юкъе дукхагIа яраш хьажкIаш я. Из ялат дикагIа хьувкъийтарна, республикерча юрта боахама къахьегамхоша тIаийца социалистически декхараш тIехкхоачащдарна дика дакъа лаьцад республикерча комсомольцаша а кагирхоша а.

Укх шера бIаьсти вай республикан колхозийи совхозийи комсомольски организацей инициативах вIашагIъехкаяр 180 комсомольско-кагирхой звеной 7 дешархой производственни бригадеи. Уж ерригa звеноги а бригадаш а хиннай укх шера ВЛКСМ обкомеи юрта боахама Министерстваси кхайкаьча социалистически яхье дакъа лоацаш.

Цу звеноех дукхагIа яраш бIаьсти йоаллашехьа а йола елар хьажкIаш дикагIа хьувкъийтарна эшаш дола гIулакхаш леладе. Цар социалистически декхараш тIаийцар 1958-ча шера хий детташ леладеча лаьтташкара хIара гектара тIара 60 центнери, хий ца деттача лаьтташкара 35 центнери йоаккхаш хьажкIаш яха аьнна.

Уж доккхий социалистически декхараш кхоачащдарна уж болабелар моттигера удобрени кхашка дIа а кхухьаш лаьтташ тоаде. Комсомолцийи кагирхойи низаца кхашка дIайихьар 25 эзар тонн гаргга удобренеш.

Цу звеноша шоаш хьажкIаш дIаюврг йола лаьтташ эшаш мел дола гIулакхаш даь дика тоадарах а, дIае езача тайпара хьажкIаш дIаерах, де дезача тайпара ахки гIулакх деш лелаярах, ший ханнахьа чуэцарах хIара гектара тIара 48—50 центнер йоаккхаш, хIаьта 29 звенос 70—124 центнер йоаккхаш, фуал яьха хьажкIаш яьхар кагирхой звеноша.

Вай республике вIашагIъехкача комсомольско - кагирхой звеношта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Шаьла района «Джалка» яхача совхоза Зармаев Абдулсаида кулгалдеш йолча звенос. Цар шоашта тIачIоагIъяьча 20 гектарах хIара гектара тIара томараш тIехь 150 центнер, фуал яьха лаьрхIача 124 центнер хьажкIаш яьхай. Цу звенона ше тIаийца социалистически декхараш тIехкхоачащдарах ВЛКСМ обкомои юрта боахама Министерствоси ЦIе Байракх еннай.

ШоллагIа моттиги карара-кара телаш йола цIе вымпели еннай хIара гектар тIара фуал яьха хьажкIаш 98 центнер йоаккхаш шоай декхараш тIехкхоачащдарах Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза нов. Зубкова Надеждас кулгалдеш йолча звенона.

Советски района «Новая жизнь» яхача колхозерча Долатбаев Шарпудина звенона еннай кхоалагIа моттиги карара-кара телаш йола цIе вымпели. Цар гулъяьй хIара гектара тIара 97 центнер фуал яьха хьажкIаш.

Иштта 85—97 центнер хьажкIаш хIара гектара тIара гулъяьй Сунженски районерча нн. Гарифулина, Степанова, Шаьлан районерча Бачалова, Моллаева, Урус-Мартановски районерча Осмаева, Ахматова, Дакаева звеноша а.

Цу звеной къахьегамхоша даьха толамаш ше-шегIа хьахиннадац, уж хьахиннад цар боккхача безамца къахьегарах, шоай декхар царна дика довзаш хиларах.

Къаьстта белгалдаккха дезаш да хьажкIаш дикагIа хьувкъийтарна колхозашка а совхозашка а дешархоша хьийгаь къа.

Республике вIашагIъелла хиннача дешархой производственни ворхI бригада юкъе эггара дикагIа болх лелабеш, хIара гектара тIара 95 центнер фуал яьха хьажкIаш йоахаш чакхбаьккхаб шоай болх Сунженски района Нестеровски юкъерча школан 10-ча классерча дешархоша. Царел тIехьа ца бусаш дика хьабенаб шоай болх Грозненски района первомайски юкъерча школан дешархой юкъе болаш вIашагIъелла хиннача производственни бригадо а.

Республике хьажкIаш дикагIа хьувкъийташ чIоагIа къахьийгача, дикагIча 80 гаргга къонача болхлочоа «ХьажкIий лакхара хьувкъам баккхарах» яха ВЛКСМ ЦК значокаш а беза мах бола совгIаташ а, иштта ВЛКСМ ЦК-а обкома грамоташ а еннай.

Цхьабакъда, республике вIашагIъехкача звеношта юкъе шоаш тIаийца декхараш кхоачаш ца деш я дукха звеноги. Царех я Наьсарен, Надтеречни, Шелковски районашка вIашагIъехка звеноги. Цар юкъера лаьрхIача 30—32 центнер мара тулъяьяц хIара гектара тIара хьажкIаш.

1959-ча шера дIаюврг йолча хьажкIий кийчо хIанзехьа а йолае еза республикерча комсомольцашеи кагирхошеи. Уж хIанзехьа ховш хила беза шоаш хьажкIаш дIаюврг йола кхаш. Цига дIаккхахьа йолае еза моттигера удобрени, комсомольцаша кагирхоша агротехника Iомае еза.

Новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде ергйолча доклада тезисашца белгалбу коммунизма хьалъяра наькъа тIа гIолла баккха беза боккха тIа. Цо кхы а чIоагIа дог ура оттаду советски халкъа керда къахьегама коталонаш яхарна.

Укх деношка кердача чIоагIагIча хьисапе яржа еза коммунистически къахьегама коллективай цIи яккхар духьа лелаеш йола социалистически яхь.

Н. ЗАЦЕПИНА,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома комсомольски организацей отдела заведующен заместитель

Электростанцешта—керда турбинаш

Ленинград. «Турбинни электростанцешка болх бе йолаялийта лаьрхIача 58—60 миллион киловатт йолча кердача мощностех 47—50 миллион киловатт тепловой электростанцешка хургья»,— йоах новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гIча съезде ергйолча доклада тезисаш тIа. Цунах лаьрхIа дукха энерги лургья Сталина цIерахча Металлургически заводе кийчъяьча турбинаша. Семилетка чакхйоаллаш паровой турбинаш 3,8-ззеи гидравлически—яраш 2-ззеи дукхагIа арахеца езаш я цун коллектив.

Цу заводе хьаергья кердача тепловой электростанцешта лаьрхIа 300, 400, 600 эзар киловатт цхьан агрегатаца а йолаш йола йоккхий турбинаши Братски ГЭС-а лаьрхIа гидравлически турбинаши. ПСВК-300 яха керда турбина хьаярна долча чертежашта проект оттае болабеннаб конструктораш. Хургйолча турбинан цхьайолча узлай моделашта тохкамаш деш латт.

Сурта тIа: ПСВК-300 яхача турбинан патрубок нийсъеш йолча аппаратага хьожаш боахк паровой турбинай лабораторе техник йола комсомолка Лариса Романоваи механик вола Игорь Николаеви.

А. Михайлова сурт. ТАСС фотохроника:

ДикагIчар балхаш

1958 шера 1 январера денз 1 декабре кхаччалца шаьрача ядача районашкарча колхозий хIара бетташ болча Iаттагара 2550 а кхы совгIа а килограмм шура яьккха дояркаш

Кугаевски Т. — Суженски р-на «Путь к коммунизму яха к-з	4721
Колесникова Л. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму яха к-з	4379
Гулаева Т. — Шелковски р-на Сталина цIерах йола к-з	3756
Безреброва Е. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму яха к-з	3722
Авилова Е. — Шелковски р-на Сталина цIерах йола к-з	3626
Тройдокало Н. Сунженски р-на «Путь к коммунизму яха к-з	3567
Сдобникова Е. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	3440
Лангавая М.—Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	3422
Гельмакова Н. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	3280
Шохина Т. — Шелковски р-на Сталина цIерах йола к-з	3260
Тельпук М. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	3258
Алешечкина К. — Шелковски р-на Сталина цIерах йола к-з	3227
Тюгулева К. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах к-з	3222
Амриева Р. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму яха к-з	3213
Стороженко Н. — Шелковски р-на Кирова цIерах йола к-з	3177
Зверева А. — Грозненски р.на 1 Мая цIерах йола к-з	3142
Луценко Л. — Сунженски р-на XIX партсъезда цIерах йола к-з	3140
Бокова М. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	3126
Саломатина Н.—Шелковски р-на Сталина цIерах йола к-з	3112
Яковлева Е. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	3095
Драганчук О.—Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	3093
Амриева Л. — Сунженски р-на «Путь к коммунизму» яха к-з	3045
Крамаренко П. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	3044
Ходячих А. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	3032
Лысочева У. — Сунженски района Кирова цIерах йола к-з	2975
Коноба М. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	2961
Никифорова М. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2951
Журба В. — Грозненски района «Аргун» яха к-з	2946
Сигарева Н. — Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола к-з	2932
Кузнецова П.—Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2921
Ливенштейн Ф. — Сунженски р-на ЦIе Эскара цIерах йола к-з	2918
Адамова Е. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола к-з	2911
Трещева М. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	2902
Дудкина А. — Сунженски р-на XX партсъезда цIерах йола к-з	2898
Вербицкая Д. — Сунженски р-на ЦIе Эскара цIерах йола к-з	2894
Володина Т. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	2891
Нагуманова Г. — Каргалински р-на «Красный пахарь» яха к-з	2884
Кузнецова П.—Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2884
Тищенко А. — Шелковски р-на «Коминтерн» яха к-з	2880
Дроговозова Ф. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2860
Краюшкина П.—Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	2853
Пащенко А. — Грозненски р-на «Аргун» яха к-з	2851
Шенцова Н. — Наурски р-на Ленина цIерах йола к-з	2843
Саварцева В. — Сунженски р-на ЦIе Эскара цIерах йола к-з	2840
Карякина В. — Сунженски р-на ЦIе Эскара цIерах йола к-з	2819
Гребенченко А. — Сунженски р-на «Победа» яха к-з	2818
Швырко М. — Наурски р-на Леннна цIерах йола к-з	2789
Игнатенко Е.—Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	2758
Титаренко М. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2756
Щербакова З. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	2753
Кузнецова А.—Сунженски р-на XIX партсъезда цIерах йола к-з	2753
Мавьясова Е. — Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	2751
Дохненко Т. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2744
Понатиди М.—Сунженски р-на Кирова цIерах йола к-з	2744
Куценко О. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2735
Турзай М. — Сунженски р-на XIX партсъезда цIерах йола к-з	2733
Кузьмина Л.—Сунженски р-на ЦIе Эскара цIерах йола к-з	2731
Бычкова А. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2726
Колесникова Ю. — Грозненски р-на «Новый быт» яха к-з	2715
Петухова А. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2714
Белозерцева Е. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2695
Хоженова В. — Наурски района Ленина цIерах йола к-з	2685
Лихтей М.—Наурски р-на Калинина цIерах йола к-з	2674
Игнатенко Ю. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2673
Шейкина Н. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2664
Федько В. — Грозненски р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2658
Зубкова Т. — Наурски р-на Ленина цIерах йола к-з	2653
Савина Р. — Наурски р-на Ленина цIерах йола к-з	2650
Ткачева Г. — Наурски р-на Калинина цIерах йола к-з	2633
Воронкина Т. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2628
Никитина Л. — Наурски р-на Ленина цIерах йола к-з	2611
Быканова Н. — Наурски р-на Ленина цIерах йола к-з	2603
Гончарова В. — Грозненски р-на «Новый быт» яха к-з	2584
Кучина Т. — Наурски р-на «Октябра 40 шу» яха к-з	2581
Черкашина А. — Наурски р-на «Россия» яха к-з	2575
Митина А. — Грозненки р-на 1 Мая цIерах йола к-з	2553

1958 шера 1 январера денз 1 декабре кхаччалца лоаман районашка ядача колхозий хIара бетташ болча Iаттагара 2000 а кхы совгIа а килограмм шура яьккха дояркаш

Тазбаева К. — Курчалоевски р-на Ленина цIерах йола к-з	2700
Белинханова Д. — Курчалоевски р-на Ленина цIерах йола к-з	2500
Гачапаева С. — Веденски р-на «Победа» яха к-з	2386
Магомадова Ф.—Курчалоевски р-на Ленина цIерах йола к-з	2170
Магомадова У. — Веденски р-на Карл Маркса цIерах йола к-з	2010
Езиева Е. — Веденски р-на Фрунзе цIерах йола к-з	2000

1958 шера 1 январера денз 1 декабре кхаччалца Нохч-ГIалгIай совнархоза чхьагIара-коньячни треста совхозий хIара бетташ болча Iаттагара 2600 а кхы совгIа а килограмм шура яьккха дояркаш

Васина Р.—«Советская Россия» яха совхоз	3736
Слюсарева Е.—Наурски совхоз	3596
Провоторова Л.—Наурски совхоз	3526
Мартыненко И. — Наурски совхоз	3438
Веприкова А. — Наурски совхоз	3405
Чижикова А.—«Советская Россия» яха совхоз	3405
Бронникова Р.—«Советская Россия» яха совхоз	3267
Слюсарева Л.—«Советская Россия» яха совхоз	3242
Мундштук Л. — Наурски совхоз	3227
Басханова К.—Наурски совхоз	2959
Зайцева Н. — Ленина цIерах йола совхоз	2944
Вощилина М. — Новосельски совхоз	2857
Ильясова З. — Новосельски совхоз	2791
Глушко М. — Ленина цIерах йола совхоз	2618
Олькова А.—Калиновски совхоз	2612

Завода рационализатораш

Грозенен орденоносни нефтеперерабатывающи завода коллектив партен XXI-ча съезда сийна тIаийца декхараш сийленца кхоачащдеш хьайоагIа. Ханал хьалха кхоачашъяьй цар мехкдаьттан сийрда продукташ яхара шера йола план, планал совгIа массехк миллион сома продукци а луш; хIаьта продукцега дIабода мах 11 миллион сома лохбаьб, дукха пар, доагам, электроэнерген хиш кходаьд. Ерригача заводе къахьегама овсарле 3,5 процент лакхъяьй.

Уж толамаш доахаш доккха дакъа лаьцад производствон рационализаторашеи, новаторашеи. Ер шу доладелча денз сийрда мехкдаьттан продукташ яхара йола технологи тоаяра тIаерзаяь 680 рационализаторски предложени балха юкъе йоалаяьй рационализатораша. Боккха пайда беннаб цу предложенеша завода.

№ 5 йолча рационализаторий цеха коллективо кокс дукхагIа арахецара рационализаторски предложени еннай. Нов. Мельниковс балха юкъе йоалаяьча предложенено сийрда мехкдаьттан продуктай дикал 0,5 процент лакхъю. Шера цу предложенено паччахьалкхенна 128 эзар сом кходергда.

Дукха ха йоаццаш завода рационализаторий актив хилар. Новаторашеи рационализаторашеи шоашта хьалхашка декхараш оттадир заводa инженерно-техническин болхлоех хIара шоллагIча шера цхьацца рационализаторски предложени балха юкъе йоалаергйолаш. Москверча хьалха латтача предприятей дика гIулакх къоабалдеш, завода рационализатораша тIаийцад ворхI шера йолча плана юкъе 25 миллион сома шоай фонд хилийта.

Н. ГЛУХОВ.

Пропагандистий семинар

23-ча декабре ССКП Наьсарен райкоме хилар партийни дешар хьехача пропагандистий семинар.

Семинаре конкретни экономикан темах доклад йир Назрановски совхоза керттерча инженера нов. Льянов Умалата. Партийни дешара 3 бетта итогаш дIахо де дезари дийцар ССКП райкома агитацени пропагандани отдела заведующе заместитела нов. Пашенныха.

Цул тIехьатIа шоай балха опыт дIа-юха телаш къамаьлаш дир райисполкома политкружока пропагандисто нов. Хатаговс а кхычар а.

Района пропагандисташта дика новкъостал дир семинаро.

ТУГАНОВ.

№ 24 йола „Агитатора блокнот

ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандани агитацени отдело арахийцад № 24 йола «Агитатора блокнот».

Номер хьаеллалу ССКП ЦК Пленума информационни соцамех долча хоамаца.

«Беседашта йола материалаш» яхача рубрика кIал я партен обкома промышленно-транспортни отдела заведующен заместитела В. Кравцова «тамашийна перспективаш» цIи йола статья. Цу тIа ювц 1959—1965-ча шерашка Нохч - ГIалгIай АССР-а промышленность детIайоалаяра планаш. Цу рубрика тIа я исторен ца йовзаш йола «планаш» яха П. Филиппова язъяь статья. «Коммунистически къахьегама бригадашка» яха В. Соколовс язъяь корреспонденци а.

«Агитационни балха опыт ювцача» разделе я «Агитаци лоархIамера гIулакх да» яха ССКП Грозненски горкома секретара В. Симарзина статья. Цу тIа дувц къахьегамхошта хьалхашка кулгал деча болхлоша деш дола къамаьлаш.

ССКП ЦК ноябрьски Пленума соцамех йолча докладийи лекцийи, беседайи темаш я агитатора новкъостала лаьрхIа язъяь. Иштта 1958-ча шера «Агитатора блокнота» тIа язъяь хинна керттера материалаш а я цу тIа ювцаш.

ПОВАЛЯЕВ.

Агитаторий районни совещани

Дукха ха йоаццаш ССКП Первомайски райкомо цхьан дийнахьа лаьрхIа йола агитаторий совещани чакхъяьккхар.

Совещане дакъа лоацаш хиннаб района колхозашкара МТС-ра, хьуна участкера, учрежденешкара агитатораш. Совещане тулбеннарашта района «агитаторий аргIан декхараш дувцаш» доклад яьй ССКП Первомайски райкома секретара нов. Котиковс, «Агитационни балха методех а, формаех» а лаьца ССКП райкома пропагандани агитацени заведующес нов. Степновс, «Агитатора къамаьл цIендар» дувцаш ССКП райкома партийни просвещенен кабинета заведующес нов. Шириненкос.

Докладаш яь йистеяьнначул тIехьагIа агитатораша шоай балха опыт дIа - юха телаш къамаьлаш даьд.

МТС-е а десятидворкашка а агитационни болх дика лелар дийцар агитатораша н.н. Аюповс, Шубаевс, Поповс кхыбараша а.

ХургIола бахача наьха перепись ювцаш мишта беседаш вIашагIйохка еза агитаторий дийцар ЦСУ райинспектора нов. Акиевс.

ЧIоагIа раьза болаш ладийтIар совещане тулбеннараша дунен юкъера тIулакхаш дувцаш ССКП Нохч-ГIалгIай обкома лектора нов. Губина йийшача лекцега.

С. ДУДАРЕВ.

Керда декхараш

Новкъоста Н. С. Хрущевс партен XXI-ча съезде ергйолча доклада тезисаш ювцаш собрани хилар Новогрозненски нефтеперерабатывающи завода № 12 йолча гIишлоний цехе. Цига къамаьл даьча комплексни бригадан бригадира нов. Толкачевс тIахьийхар болхлой кхы а дикагIа болх бе. Цо аьлар:

— ХIанз Казахстанереи Киргизереи дукха нах цIабоагIа. Царна чуховша керда цIенош эш. Вай декхар да хIанз хьадеш дола цIенош дикеи хозеи даь ца Iеш, чехкагIа а де.

Бригадан коллективо соцам бир коммунистически къахьегама бригадан член хила бокъо яккха, аьнна.

Собрани йисте йоаллаш болхлоша, цхьанне санна массане а къоабалдеш тIаийцар, дIахойодача хана бетон хьаеча балха механизаци е, ардакхаш йокъаярна сушильни камера е, подмостай когаш инвентарни турбех де, балха овсарле айе, иштта кхыдараш а.

ХIанз балха дика коталонаш йоахаш, шоашта сменах йоагIа нормаш 150—160 процент кхоачашъеш, къахьегаш ба уж.

А. ЧАХКИЕВ, мастер.

Совхоза хьайбашлеладархой

Коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи яккхар духьа коммунистически яхье а яьнна, болх беш я Назрановски совхоза Iаьли-юртарча МТФ-ан коллектив. Дика яьй цу коллективо Iанна йола кийчо. Помещенеш дика тоаяь, яIайха я.

Ший декхар дика кхоачащдеш я Iаьсийлеладерхо Оздоева Зайнап. Iаьсий чудоахкаду помещенеш цIена, клеткаш кIир теха, я, хIара клетке йоахкача кормушкашка масса а йолча хана концентрированни доакъар хул. Цудухьа Iаьсашта лазар хилац. Хьахинна Iаьсий ца дойташ, дика леладар мелла лоархIам болаш гIулакх да а хьош, болх беш я Зайнап.

Цу ферман коллективо керда декхараш тIаийцад. Дика тоадаьча лаьттан 53 гектара тIа хьажкIаш дIа а йийна хIара гектара тIара 60 центнер хьажкIий яккха лерхI цар тIадоагIача шера. Цу гIулакха лаьрхIа хIанзехье а кхашка кхо дуллаш лаьтта кийчдеш ба уж.

М. МУЦОЛЬГОВ.

Культуран болхлошта йола брошюра

«ХIара сага сих лаьрхIача хьайбай продукташ яхара США-на тIехьакхе» яхаш я Б. Г. Брускиней В. И. Рожкови автораш а болаш, юртарча культуран болхлошта лаьрхIа арахийца брошюраш. Наурски районерча культуран учрежденей балха опыт я брошюра тIа ювцар. Цу районерча юрта боахаман къахьегамхой дика хьокхамаш довзалу брошюра ешараштa.

Къаьстта белгалдаьккха дувц брошюра тIа партийни организацен хьалхленца районерча клубашеи, библиотекашеи, лелабеча массово-политически культурно - просветительний балхах. Боккха теркам тIабахийта лелабу Наурски культуран учрежденей болхлоша из болх, дика лелаю цар гойтара агитаци. Районерча клубашкеи, библиотекашкеи бIаргаго йиш я хоза кийчдаь плакаташи, щиташи, стендаши, витринаши. Царех яздаьча йоазонашеи тIахьехамашеи хьахьокх районерча къахьегамхошта хьалхашка латта доккхий декхараши, цар доаха доккхий толамаши, хIаьта социалистически яхье а баха юрта боахаме кхы а доккхатIа толамаш дахара уж тIа а хьех.

Брошюра тIа дувц клубашка, культурни сайренаши читательски конференцеши вIашагIйохкареи агитбригадий болх дIабахьареи опытах. Цу брошюра доккха новкъостал дергда юрташкарча культуран учрежденей болхлошта.

О. ЮРЬЕВ.

Иштта къахьегаш кхоачашдергда декхараш

Тахан хоза ди хургда аьнна хетадолийташ, мух а боацаш сатийна, сигал морх йоацаш къаьгача Iуйрийна, цIенача, хозача зIанарашца хьалбоалаш латтача маьлхо дог гIоздоаккхаш; дега боккха тоам беш, хоза хетийт моллагIчоа а. Къаьстта цу дийнахьа, моллагIа даь а, дика хIама де безам болаш, дукхагIа низ тIабахийта, дукхагIа а дикагIа а къахьега безам болаш уйлаш чуйосс сега кертачу.

Цу тайппара уйлаш чуесса ба советски нах XXI-ча партсъезде Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисашта кепа техача деношка денз. Вай мехка массайолча митингишка берригача болхлошеи гIулакхера барашеи, лоацца аьлча, дерригача Советски халкъо раьза хинна тIа а ийца хьаллаьцай из шерра коммунизм хьалйира йоаккха программа. Вай наха кхайкарал ду сий долча ССКП-га, иразе а сатийна а советски нах бахара тIехьа шоашкара эшаш дар, моллагIа дале а, кхоачашде кийча хилар белгалдеш.

Цу тайппарча уйлаца ладийгIар тезисашка нефтяной института студенташа а. Къаьстта уйла тIа а яхийта коммунистически хьисапе баха а, къахьега а, деша а лаьрхIар цар. Дукха керда декхараш тIаийцар нефтяной института студенташа. Царех цаI да — сметни мах 1,5 миллион бола спорта Дворец шоай низаца хьалделга.

Соцам, духхьал соцам хинна бицанзар! Студенташ-маькара а, хIама дира тIера а, къахьегам безаш а ба. Соцам баь массехк ди даьнначул тIехьагIа спорта Дворецa дIа дахийта ахча гулде — комсомольски копилка чу сомаш гулде болабалар уж.

Укх бетта 16-ча дийнахьа, моллагIдар санна ди дар. Хеталора, кастта лекци йистеяьлча, студенташ шоай гIулакхашта дIа-юха къастаргба аьнна. Цхьабакъда органически химен лекци йистеяьлча комсомольски комитето хоам бир — комсомольски копилка чу сомаш гулде цхьаькха а торо я аьнна. Циггача массанена керта чу ессар цхьа уйла—сайрийна дикка къа а хьийга, тIехьа тIайоагIача занятешта дика кийчо а яь, кхоана Iуйрийна Ленински улица кхоачалучча гулбала.

Ленина улицах дIаводачоа моллагIчоа а зелургдар бийсана ши сахьат даьлча а студенти общежите йоагаш хинна лампаши, НД-57-1, НЗ-57-2 яхача группай занятешта кийчо еш болх беш хинна студенташи: математика а, теоритически механика а, сопромат а Iомадеш багIар уж кхоана дукхагIа мукъа ха хургйолаш.

ШоллагIча дийнахьа шоаш барт баьча тайпара, гулбала лаьрхIа хиннача, ГНИ комсомольски организацен секретарь н. Ю. Шупак хьалха волаш гулбелар уж. Болх бе эшаш йола инструменташ: белаши, вабаши хьаийцар студенташа. ХIара студент шо-шоай участкаш хьа а лийца болх бе болабелар. Ши метр йIаьхеи 0,6 метр шереи, 0,8 метр кIоаргеи, телевизионни кабель чуйилла сангар яккха езаш вар хIара студент. Шишша вIашагIаккхийтта группаш а яь болх бир цхьабараша. Дика къахьийгар цига группаша: Льянов-Андоленко, Межидов—Живаев, Дидаева — Копанец, Газдиев—Кручинин иштта кхыбараша а. Цига бар нохчий, гIалгIай, эрсий, эрмалой, иштта кхы долча дуккхача къамий а студенташ. Лаьтта чIоагIа, дар, датгара ваба техача, халла мара чIегилг яккха магацар цунах. Бакъда, студенташа шоай дерригача хьинараца къахьегарах цхьа бIаьи ши бIаьи сом Iоадаь-м Iанзар уж комсомольски копилка чу.

Болх йисте а баьнна, чубахача студента Льяновс йоахар ший новкъостага: «Авторучкеи — белли ма дика вIаши товш хIамаш да уж. Бакъда керто дика са а лаьIар, дегIага дика низ а белар, тахан баьча балхах-м вайна масса оагIорахьа пайда баьлар».

Иштта хьинаре къа а хьегаш кхоачащде лаьрхIад студенташа шоаш тIаийца декхараш.

М. ГАЗДИЕВ.

Суртий выставка

ЧIоагIа сакъердаме я укх деношка Лермонтова цIерах долча драматически театре республикански краеведчески музеяс вIашагIъелла суртий выставка. Выставке оттадаьд XIX бIаьшерен художникий сурташ. Царна юкъе да художника Виллиальде «Лоаман цIен че» («Внутренний вид сакли»), «Лоамаро наб еш уллача виIина юххе» («Горец у спящего сына») яха сурташ а кхыдараш а. Зрителий теркам тIабохийташ да гIорваьннача нохчий художника академика П. Захарова «Автопортрет».

С. ХАКИЕВ.

Азербайджана эстрадни оркестра концерташ

Грозне шин дийнахьа хилар Азербайджана эстрадни оркестра концерташ. Уж концерташ чIоагIа дезаделар зрителашта. Оркестра программа тайп-тайпара а сакъердаме а яр. Репертуара чу йоагIача произведенеех аханел совгIа Кавказа республикай композитораша язъяь яр.

Башха дика яр концерт долалуш оркестро локхаш хинна Р. Гаджиева «Азербайджански рапсоди». Зрителашта чIоагIа езаелар вокальни квартета (Атаев октай, Гаджиев Ариф, Мирзоев Теймур, Хачаев Ильяс), халхарий группан (Н. Назирова, Р. Ассадулаева, А. Зейналова, К. Дадашева) выступленеш а, хIаьта дуккха кхыйола номераш а. ЧIоагIа сакъердаме яр конферансье Наджаров Гаврилей Шаров Михаилей выступленеш а.

Агитаторий семинар

Укх деношка «Шалински» совхоза 2-ча отделене партийни организацес вIашагIтеха агитаторий семинар хилар.

Семинаре гулбеннача агитатораштa ССКП ЦК декабрьски Пленума соцамех лаьца доклад йир Мескер-юртовски ворхI шерарча школан директора нов. Куликовс.

Отделенен болхошта а юрта бахача наха а юкъе ССКП XXI-ча съезде нов. Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисаш ювцаш шоаш лелабаьча агитационни балха опыт дIа-юха телаш къамаьлаш даьд дикагIа болча агитатораша н.н. Алхазуровас, Хатуевас, Солтахановс, кхыбараша а.

М. ТКАЧЕНКО.

Бахача наьха ерригсоюзни переписан болхлой семинар

Укх деношка Первомайски къахьегамхой депутатий райсовето 1959 шера бахача наьха Ерригсоюзни перепись е аьнна чIоагIбаьча счетчикай семинар хилар.

Семинаре дакъалоацаш хинначарна 1959-ча шера бахача наьха Ерригсоюзни переписа политически а халкъа боахама а гIулакхаш дувцаш лекци йийшар Нохч-ГIалгIай АССР-а статистически управленен бахача наьха переписа сектора лакхехьарча экономиста нов. Пятыревс.

Цул совгIа бахача наьха переписан счетчикаша переписни листаш а контрольни бланкаш а язъяьй. Уж цар бакъахьа язъяьйий хьожаш семинаре хиннав ЦСУ райинспектор нов. Акиев.

Кердача къахьегама юкъе бахараш

ЧIоагIа дог гIоздаьккхар Грознерча кандитерски фабрикан къахьегамхой нов. Н. С. Хрущевс 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабарах контрольни цифрай хьакъехьа ергйолча доклада тезисаша. Коммунистически бригадаш ехкаш дIадоладаь сийлахь-доккхача гIулакха чIоагIа раьза а хинна, коммунистически бригадан цIи яккха фабрикерча партийнии, профсоюзнии, комсомольскии организацеша карамельнии бисквитнии цехашка коммунистически къахьегама ши бригада къоастаяьй. Цу бригадай къонача болхлоша, социалистически яхье а баьнна, производственни задани ханал хьалха кхоачашъе, продукци тIехдика арахеца, бригадан балха еррига процессаш бокъонца Iомае, бригадан беррига членаш дешара юкъе оза, производстве а цIагIа а хьокхаме хила. Коммунистически къахьегама шин бригадагара дIаийккхача вокх бригадашта юкъе дика къахьегарца белгалъяьннай Антоненкос, Павликовас, Хуриевас, Михеевас кулгалдеш йола бригадаш. Цар тIехдикача толамех лаьца каст-каста язду «Молния» яхача фабрикан листока тIа.

Дукха ба бригадай членашта юкъе, болх бешехьа а институташка, техникумашка, школашка деша багIаш бола кагирхой.

Грознерча кандитерски фабрикан къахьегамхоша шоаш денна дош коммунистически къахьегама яхье а баьнна, сийленца кхоачащдергда.

Сурта тIа: бригада пачкашка печенеш кийчъеш я.

И. ПЛИЕВА сурти тексти.

Хьайбаш леладерашта арахийца бюллетень

«Нохч-ГIалгIай АССР-а хьайбаш леладераш, ССКП XXI-ча съезда духьал гIоргда вай, 1958-ча шера пачхьалкхенна шура дIале аьнна тIаийца социалистически декхараш тIехкхоачащдеш!» яхача лозунгаца йолалу Нохч-ГIалгIай АССР-а юрта боахама Министерствос арахийца керда бюллетень.

Бюллетень я Нохч - ГIалгIай АССР-а колхозийи совхозийи шуритоварни фермай болхлой социалистически яхьа итогашта хетаяь.

Бюллетена тIа я «Нийсле хьалхле лелаерашца» яха редакционни статья. Цу тIа дувц Староюртовскии, Горячеисточненскии, иштта кхы йолча вай республикан совхозаша а колхозаша а, шура йоаккхаш даьха толамаш.

Бюллетена тIа да Нохч-ГIалгIай АССР-а дикагIа болча дояркайи Iаьсийлеладерии цIераш а хIара беттача Iаттагара шура йоаккхаш цар даьха хьокхамаш а БIарга дикагIа холургдолча моттиге республике хьалхле лелаеча дояркай портреташ а да.

Юрта боахама къахьегамхошта йола керда бюллетень арахийцай дукхача тиражаца.

Ю. ОЛЬГИН.

Практически болх

Нохч-ГIалгIай педагогически института 2-ча курса гIалгIай группан студенташа № 21 йолча Сталински районерча школе дIахьу шоай практически болх. ХIара классе (5-ча—10-ча классашка) шишша студент хьожаваьв. Цар новкъостал ду классни кулгалхочоа классацара болх дIабахьа. ЧIоагIа раьза а болаш из болх бе, дешархой кхетам лакхбе школан сий айде лаьрхIад студенташа. Масса волча студенто цхьацца хIама ду: цхьанне доклад ю, вокхо художественни литература деш, кхычо художественни самодеяльносте дакъа лоац, керда хьатIадоагIача 1959-ча шера кийчо еча, пенгазеташ арахецача новкъостал ду.

Ала дезаш да, школе аха, дешархошцара гIулакх чIоагIдара, царца болх кхы а дикагIа лелабара, ха ца тоъалга. Дешархошца цхьа-ши сахьат даккхарах царна а е тхона а боккха пайда баргба аьлча бакъдац. Дика хила метар кIиран цхьа ди дале а мукъа ха хилча, бIаргчача дийнахьа школе хила тха вIаштIехьадаргдолаш.

Институт йисте яьккха даьлча гIалгIай юрташка балхаш де дезаш да тхо.. Цудухьа бетта е шин бетта цкъа районерча школе тхо дахача дика хила метар, аьнна хет сона. Цигача школашкара гIулакхаш мишта лел, наьна мотт мишта хьех хайча тхона чIоагIа пайдане хургдар. Районерча школашцара бувзам хIанзехьа а чIоагIбича бакъахьа ба.

А. МАЛЬСАГОВ.

ТIадоагIачунна лард йоллаш ба

Шалински района «Джалка» совхоза цхьоалагIча отделенен кхашка болх беча бригадо XXI-гIча партсъезд асийна дика къахьегама толамаш доах. ХIанзехьа а бIаьсти дIадувргдолча ялата лаьрхIа лаьтташ тоадеш ба уж: кхашка удобренеш ехкаш. Эггара хьалхарчарца «ДТ-54» яхача тракторца кхо хьалъарaувзаш ва тракторист Ибаев Iаьла. Тракторо текхаеча соалоза тIа кхо хьалтIадоатташи Iодоаккхаши вIъ болхло ва. Цар массане а болх дика бу, цудухьа хIара денна 12—15 тонна кхо кхашка хьаларадаккха кхув цар.

Б. ЗАНГАЕВ.

Детсадий болхлой совещани

Йистеяьлар шин дийнахьа хинна города детсадий болхлой совещани. Цигача детсадий балха хьакъехьа а цар болхлошта дIахойодача хана хьалхашка латтача декхарех а доклад йир халкъа дешара городской отдела заведующен заместитело нов. Ларионовас. Докладах йолча пренешка къамаьлаш дир детсадий болхлоша н.н. Утовас, Голевас, Лухаминас, Сухомлиновас, Лисовскаяс кхыбараша а.

Л. СОЛОДОВНИКОВА.

„Сох тешаций хьо?“

Юрта хьайра хилча чIоагIа дика долга дувца эшаш а дац. Хьай безам болчча хана хьажкIаш, кIа кIезига дале гIаш а, дукха дале вордаца а хьара а дихьаь, хьай ахьар а дахьаш цIава мара везац хьа. Хьайран лоархIам совбоал цу чу латташ вола хьаьрхо тешшаме саг хилча. ТIаккха мара-м хьайран хам боккъонца ба а бац наха.

Цу хьакъехьа боккха аьттув болаш бах Аьлти-юрта нах. ХIана бахац уж, цар хьайра дика а хилча, цу чу латта Мальсагов ИсмаIал тешшаме саг а хилча? Ха безам бий шун, из фу саг ва?

ИсмаIал волча юртахоша хьажкIаш е кIа дахь. ИсмаIалас бокъонца доагтIача бесса эза а эзе, квитанци дIалу. Ахьар юха хьалуча хана ИсмаIал вIалла оза раьза воацаш хул цхьацца бахьанаш а доахаш. ДукхагIбараш, цунга хIама дIаала карагI а ца доалаш, озанза шоашта ИсмаIалас хьаденна ахьар а ийце дIаболх. Цхьабакъда цхьаволча саго (ИсмаIалий оамалаш йовзачо) айххьаза дIаоал хьаьрхочунга, ахьар оза, аьле. Цунна раьза воацача ИсмаIалас оал:

— Ай, сох тешаций хьо? Телха саг ва хьо!

Ахьар эзача дукхагIа йолча хана гале тIера 15—20 килограмм эшаш хул. Цхьабакъда хьаьрхо шек хилац цу гIулакха.

— ХIа! Аз кхыча гале чу дехка хиннад из,—яхаш, хьувзаш хул из.

Из-м хIама а дацар, нагахьа санна ИсмаIалас духьале ца еш ахьа ялат дIаэцаре-м. Ялат ахьийта воагIаш, е ахьар цIадахьа воагIаш ИсмаIалийна доаго дахча доацаш венар, цо юхь ца еш юхавохийт.

Иштта я-кх тха хьайра а, тха хьаьрхо Мальсагов ИсмаIал а. Шиш болаш къонах-м ва, веций?

Наьсарен района Аьлти-юртарча наьха группа.

Цхьадолча кхоачамбоацарех

МагIалбикерча автобусий станце чувахачо теркалдаь хургда тоханза кIир а йолаш, арара чуккхухьача хотташа бIех а яь, кегденна гIандаш а чулатташ йола цу станцен помещени. Чухнахьа дIаеллаш хиларах атта дIачуваьнна пассажир, ший гIулакх даьнначул тIехьатIа тоъал валла веза юха араваьла ца могаш, хIана алча кхыметтел хьаелла ко а дагIац цун наIара.

Из автобусни станци санна йола общественни зданеш доагамца атта Iалашъе йиш йолаш я МагIалбик, бакъда шелалла хеба а хеба цига ягIа кассир Шашкова бIаргаяйча дегIацара зулам бод. ХIаьта а АТК начальник волча н. Чередниченко, лоадамбоаца гIулакхаш а хеташ, теркал ца деш вагIа уж кхоачамбоацараш массехказза кассира шийна хьалхадаьха доллашехьа а.

Автобусаш лелара график а дукхача хьалехьа кхоачаш ца еш юс. Укх шера 13-гIча декабре делкъел тIехьатIа 1 сахьати 35 минути яьлча МагIалбикера Грозне яха араяла езаш хинна автобус 2 сахьати 35 минути яьлча мара яланзар, хIана аьлча МагIалбике дизза цхьа сахьат тIехьа а яьнна из кхаьчандаь.

Грозненеи МагIалбикаи юкъе лела автобусаш биззача кхоачамца ара ца йоалаш моттигаш а хул: кхоачамбалла бензин долаш е миччахьара еха а цхьанахьара еха йоацаш.

Тхьовра тIехьаяьнна хинна автобус яр Грозне йоагIаш. Цига Iочукхача 30 километр эшаш сецар автобус.

— Бензин-м кхоачаденнад, — аьлар шофера. Тоъал ха яьккхар пассажираша новкъа латташ. Юххера «голосовать» деш лаьтта новкъа йодача машинагара даьккха бензин чу а детта доладелча Грозне Iочукхаьчача гIолла цIаькха а бензин кхоача а дённа ший кхача еззача дIа ца кхоачаш новкъа латтийсар автобус.

МагIалбикерча Авто-транспортни хозяйствон начальник нов. Чередниченко хьалхагIа а воалаш оарцагIъяла еза цигара партийнии советскии органаш цу хозяйствон болх тоабарна. Цунца вIаштIехь даккха деза автобусаш оттаяьча графиках леларгйола тIулакх а автостанцен помещени санитарни сибат лер тIа долаш хулга а.

А. ЗЕМБУЛАТОВ.

Общепита болх тоабе беза

Наьсарен районе шоаш даьхкача № 1 йолча чайне чу ца отташ ма Iелаш. Цига дуккха а «сакъердаме» хIамаш гургда шоана. Эггара хьалха шоана гургдар чайне болх дIа маца болабу а йисте мича хана боакх а да. Из хьахойташ йоаллача табличка тIа яздаьд: «Чайне болх бу Iуйрийна... сахьат даьлча денз сайрийна... сахьат даллалца. Делкъйийна болх соцабу... сахьат даьлча денз... сахьат даллалца» аьнна. Кхы дIаьхдаь дувца ца дезаш чайне балха чулоацам цу хоамо ше хьагойт.

Цунга хьежжа ба чайне лелабу болх. Хьалдуаш дола хIама тайптайпара хила ма дези аьнна уйла йолаш чувеначоа укхаза дохкаш къахьа а долаш бежан дихки духхьал цхьан кабуцах яь миста борщи мара кхы хIама яц.

КIезига дийцадац Наьсарен райпон общепита балхацара кхоачамбоацараш, цхьабакъда райпон кулгалхоша дукха хало яц общепита болх тоабарна.

Нагахьа санна Наьсарен райпон кулгалхой общепита болх тоабе низ дIакхоачаш беце респотребсоюз декхарийла я общепита болх кIоаргга тахка а техка махулла сихагIа тоабергбола гIулакх де.

Т. ЦОРОЕВ.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ:**

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«ЦIе гIа».**

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Бийсан сердал».**

Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10,30.

ЗIамига зал № 2 — Берий сеанс **«Спорти сийлеи».**

Долалу Iуйрийна 9 сахьат даьлча. **«ЦIе гIа».**

Долалу 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс. **«Пилли мушалги».**

Долалу 9.15, 11.15. **«Коммунист».** Долалу 5.15.

«Доккха вахар» (1-ра сери).

Долалу 1.15, 3.15, 7.15, 9.15.

23 декабре денз ерригача йиъэ залачу хургда **«Доккха вахар»** (2-гIа сери).

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеанс — **«КIай пудель».**

Долалу 8.30. **«Пигмалион»** — Долалу 10.20, 7.40. **«Доккха вахар»** (1-ра сери). Долалу 12.10, 3.50, 9.35.

«ГIарагIураш йоагIа».

Долалу дийнахьа сахьат даьлча.

«Фордах йола поэма». Яха шера экран дола фильм.

Долалу 5.45.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора—2-41-23, редактора зам.—2-07-01, партийни вахарен письмойи отделий — 2-25-72, корректорске — 2-30-91.

СФ03416. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 8115.